

”Annat än att sitta hemma hela tiden”

En kvantitativ utvärdering av den drogförebyggande klubbverksamheten
Power Club ur elevernas synvinkel

Marina Björklund

Magisterhandling i pedagogik
Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier
Åbo Akademi
Vasa, 2015

Författare	Årtal
Björklund Marina	2015
Arbetets titel	
”Annat än att sitta hemma hela tiden” – En kvantitativ utvärdering av den drogförebyggande klubbverksamheten Power Club ur elevernas synvinkel	
Opublicerad avhandling i pedagogik för pedagogie magisterexamen	Sidanatal (tot.)
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier	62
Referat	
<p>Syftet med denna undersökning är att utvärdera det drogförebyggande programmet Power Club ur elevernas synvinkel. Utvärderingen är utförd utgående från fyra forskningsfrågor som besvaras i undersökningen. I de tre första forskningsfrågorna analyseras även likheter och skillnader i svaren mellan kön, årskurs och skola:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Varför är eleverna med i Power Club? 2. Vad har eleverna för åsikter om Power Club-kontraktet? 3. Vad har eleverna för åsikter om Power Club-verksamheten? 4. Vad har eleverna för förslag på aktiviteter till verksamheten? <p>Undersökningen baserar sig på en kvantitativ enkätundersökning bland 335 elever i Power Club Vasa. Enkäten har fasta svarsalternativ men innehåller även en öppen fråga. Materialet analyserades med kvantitativa metoder förutom den kvalitativa frågan som analyserades med meningskategorisering.</p> <p>Resultaten från undersökningen visar att eleverna deltar i klubbverksamheten främst på grund av de aktiviteter som ordnas och för att klasskompisarna också är med. Eleverna anser att det viktigaste kontraktloftet i Power Club-kontraktet är att ”inte använda tobak, alkohol eller andra droger” och de tycker att kontraktet bör diskuteras hemma. Den roligaste aktiviteten tycker eleverna att är filmföreställning. Eleverna har många förslag på aktiviteter till klubben. Flest förslag fanns i kategorierna ”kultur och musik”, ”sportaktiviteter” och ”resor och utflykter”.</p>	
Sökord	
Power Club, drug preventive, kerhotoiminta, kontraktsmetoden	

Innehåll:

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	2
1.2	Syfte	2
1.3	Avhandlingens disposition	4
2	Klubbverksamhet	5
2.1	Klubbverksamhet i skolan	5
2.2	Positiva följder av klubbverksamhet	7
3	Drogförebyggande arbete	10
3.1	Förebyggande verksamhet	10
3.2	Effektiva och fungerande insatser	11
3.3	Förebyggande program	13
4	Power Club	15
4.1	Drogförebyggande programmet Power Club	15
4.2	Kontraktsmetoden	17
5	Sammanfattning	18
6	Metod	19
6.1	Syfte och forskningsfrågor	19
6.2	Kvantitativ och kvalitativ metod	20
6.3	Enkät som datainsamlingsmetod	23
6.4	Val av respondenter	25
6.5	Analysmetoder	26
6.6	Reliabilitet och validitet	28
7	Resultatredovisning	31
7.1	Orsaker till deltagande i Power Club	31
7.2	Åsikter om Power Club-kontraktet	39
7.3	Erfarenheter av Power Club-verksamheten	45
7.4	Förslag på klubbaktiviteter	49
8	Sammanfattande diskussion	55
8.1	Metoddiskussion	55
8.2	Resultatdiskussion	57
8.3	Förslag till fortsatt forskning.....	61

Litteraturförteckning

Bilagor

Tabellförteckning

<i>Tabell 1: Elevers önskemål på aktiviteter i Power Club</i>	50
---	----

Figurförteckning

<i>Figur 1: Elevernas orsaker till att gå med i Power Club</i>	32
<i>Figur 2: Elevernas orsaker till att gå med i Power Club i relation till kön</i>	33
<i>Figur 3: Elevernas orsaker till att gå med i Power Club i relation till årskurs</i>	33
<i>Figur 4: Elevernas orsaker till att gå med i Power Club i relation till skola</i>	34
<i>Figur 5: Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben</i>	35
<i>Figur 6: Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till kön</i>	36
<i>Figur 7: Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till årskurs</i>	37
<i>Figur 8: Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till skola</i>	38
<i>Figur 9: Hur viktiga eleverna anser att de olika Power Club-kontraktslöftena är... 41</i>	41
<i>Figur 10: Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontrakte t.. 42</i>	42
<i>Figur 11: Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet i relation till kön</i>	43
<i>Figur 12: Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet i relation till årskurs.....</i>	43
<i>Figur 13: Var eleverna tycker det är viktigast att diskutera Power Club—kontraktet i relation till skola</i>	44
<i>Figur 14: Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna varit... 46</i>	46
<i>Figur 15: Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna varit i relation till kön</i>	46
<i>Figur 16: Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna varit i relation till årskurs</i>	47
<i>Figur 17: Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna varit i relation till skola</i>	48

1 Inledning

I inledningen behandlas bakgrund och val av ämnet för avhandlingen¹. Undersökningens syfte och forskningsfrågor redovisas i avsnitt 1.2 och avhandlingens disposition beskrivs i avsnitt 1.3.

Klubbverksamheten är en del av skolvardagen och den har en viktig funktion för både elever och lärare. Trots detta diskuteras den inte alltför ofta. Det finns en stor variation i utbudet av klubbar. Det finns både verksamhet som fungerar i samarbete med skolan och klubbverksamhet som arrangeras helt utanför skolan. I min undersökning har jag valt att fokusera på klubbverksamhet som anordnas i samverkan med skolan och lärarna. Enligt Kenttälä (2008, s. 6) är skolans klubbverksamhet viktig för eleverna eftersom de får lära sig att vara aktiva deltagare. Upplevelsen av att lyckas med något inom klubbarna kan också vara viktigt för eleverna. Kenttälä anser vidare att klubbverksamheten förstärker elevernas självkänsla och höjer trivseln i skolan. Inom klubbverksamhet får elever möjlighet att utveckla sina talanger och samtidigt knyta vänskapsband med elever från andra klasser. Detta syns även på ett positivt sätt under skoldagarna. Det är alltså relevant att ta fasta på och utveckla de områden som faktiskt intresserar eleverna. (Kenttälä, 2008, s. 6.)

I min kandidatavhandling valde jag att fokusera på drogförebyggande klubbverksamhet. Jag undersökte lärares upplevelser av det drogförebyggande programmet Power Club. I denna undersökning har jag valt att fortsätta på samma tema men utvärderar nu programmet ur elevernas synvinkel. Det har tidigare inte gjorts någon utvärdering av Power Club-programmet och därför är ämnet synnerligen aktuellt.

¹ Titeln ”Annat än att sitta hemma hela tiden” är ett citat från ett av svaren i enkätundersökningen. Citatet var ett öppet svar på frågan hur viktiga olika orsaker är för eleverna för att de skall gå med i Power Club.

1.1 Bakgrund

Mitt intresse för att utvärdera klubbverksamheten Power Club ligger främst i att jag själv varit ledare för Power Club i åtta år. I min kandidatavhandling undersökte jag lärares upplevelser av det drogförebyggande programmet Power Club och nu när jag har möjlighet att göra en större undersökning vill jag utvärdera verksamheten ur elevernas synvinkel. Jag är intresserad av att veta om eleverna tycker att det är betydelsefullt att diskutera kontraktet och vilka av värderingarna de tycker är viktigast. Genom en enkätundersökning undersöks vilka aktiviteter eleverna tycker är roliga och mindre roliga. Eleverna får även möjlighet att ge förslag på nya aktiviteter. Det är också väsentligt att undersöka vem eller vad som påverkat eleverna att gå med i klubben. Det finns ofta många olika klubbverksamheter i skolor men det görs sällan någon utvärdering av vad eleverna egentligen tycker om dem. Det har tidigare heller inte gjorts någon form av utvärdering av Power Club-verksamheten. Detta är några av orsakerna till att jag anser min undersökning vara aktuell och relevant.

Inom Power Club-verksamheten diskuteras ofta hur den kunde förbättras. Verksamheten har hållit på i över tio år och har fortfarande största delen av Vasas svenskspråkiga elever i årskurs fyra till sex som medlemmar. Läsåret 2014–2015 hade Power Club Vasa sammanlagt 403 medlemmar. Eleverna vill alltså fortfarande vara med i klubben och därför är det viktigt att de också får vara med och utvärdera verksamheten.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna undersökning är att utvärdera det drogförebyggande programmet Power Club ur elevernas synvinkel. Eftersom det är elevernas åsikter som undersöks har jag använt mig av en kvantitativ enkätundersökning. Jag har skickat ut enkäter till elever som är med i klubbverksamheten i Vasa. Enkäterna handlar om varför eleverna är med i klubben och vad de har för erfarenheter av dess verksamhet.

I utvärderingen av det drogförebyggande programmet Power Club söker jag svar på fyra forskningsfrågor. Nedan presenteras dessa:

1. Varför är eleverna med i Power Club?

1.a Vilka likheter och skillnader finns mellan flickors och pojkars orsaker till att de är med i Power Club?

1.b Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika årskurser och orsaker till att de är med i Power Club?

1.c Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika skolor och orsaker till att de är med i Power Club?

2. Vilka åsikter har eleverna om Power Club-kontraktet?

2.a Vilka likheter och skillnader finns mellan flickors och pojkars åsikter om Power Club-kontraktet?

2.b Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika årskurser och åsikter om Power Club-kontraktet?

2.c Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika skolor och åsikter om Power Club-kontraktet?

3. Vilka åsikter har eleverna om Power Club-verksamheten?

3.a Vilka likheter och skillnader finns mellan flickors och pojkars åsikter om Power Club-verksamheten?

3.b Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika årskurser och åsikter om Power Club-verksamheten?

3.c Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika skolor och åsikter om Power Club-verksamheten?

4. Vilka förslag på aktiviteter till verksamheten har eleverna?

1.3 Avhandlingens disposition

Avhandlingens teoridel är indelad i tre kapitel. I avhandlingens andra kapitel beskrivs klubbverksamhet i skolorna och positiva följder av den. I det tredje kapitlet presenteras inledningsvis allmänt drogförebyggande arbete och sedan mer specifika drogförebyggande program. I kapitel fyra om Power Club kommer klubbverksamheten och dess bakgrund att presenteras.

I det femte kapitlet beskrivs de metoder som jag använt i undersökningen. Kapitlet inleds med syfte och forskningsfrågor och sedan beskrivs undersökningsmetoden. Därefter beskrivs det empiriska materialet, valet av respondenter samt enkätens utformande. Analysmetoder och undersökningens reliabilitet, validitet och etik diskuteras vidare. Undersökningens resultat redovisas i kapitel sex. I den sammanfattande diskussionen granskas valet av metod och jag diskuterar de resultat jag kommit fram till. Avslutningsvis ger jag förslag till fortsatt forskning.

2 Klubbverksamhet

I detta kapitel redogörs för varför det är viktigt med ordnad klubbverksamhet i skolorna och vad som är målet med verksamheten. I avsnitt 2.2 diskuteras vilka positiva följder klubbverksamheten kan ha för eleverna.

2.1 Klubbverksamhet i skolan

Klubbverksamhet är verksamhet som i lagen om grundläggande utbildning (FF 628/1998) och enligt den nationella läroplanens kriterier hör till grundskolans uppgifter. I lagen om grundläggande utbildning behandlas klubbverksamheten i [47 §](#) som handlar om annan verksamhet som stöder den grundläggande utbildningen. Det står i stadgarna att det för eleverna i samband med den grundläggande utbildningen kan ordnas biblioteksverksamhet, klubbverksamhet och annan verksamhet som nära anknyter till utbildningen.

Genom klubbverksamhet kan man speciellt stöda de fostrandemål som finns i lagen om grundläggande utbildning: att stöda barnet och den unga och därigenom bidra till en balanserad tillväxt och utveckling (Järvinen, 2008a, s. 11). Klubbverksamhetens kvalitet beror på många olika faktorer. Bra genomförd klubbverksamhet är mångsidig och erbjuder barnet och den unga en möjlighet till positiv växelverkan med vuxna och även med andra barn. Klubbverksamhet stöder många av målen för skolans fostrande roll. (Kenttälä & Kesler, 2008, s. 8–9.)

Skolans klubbar stöder elevernas sociala färdigheter och kan hjälpa eleverna att växa till människor med samhällsansvar. I klubbarna deltar elever i olika åldrar från olika klasser och de sysselsätter sig under ledning av lärare som inte vanligtvis undervisar dem under skoldagarna. Skolans klubbverksamhet stöder ett ökat samhällsansvar hos eleverna i hela skolan. (Kenttälä, 2008, s. 14.)

Genom klubbverksamhet kan man stöda samarbetet mellan hem och skola speciellt då föräldrar och vårdnadshavare tas med vid planering av klubbarnas innehåll och vid genomförande av verksamheten. På detta sätt kan man stärka skolans och vårdnadshavarnas gemensamma syn på fostrandets mål och principer. (Kasurinen, 2008, s. 35.) Skolans klubbverksamhet är inte enbart sysselsättning utan den stöder också barnets tillväxt, inläring och jämställdhet; det vill säga de föreskrivna uppgifter som finns i lagen om grundläggande utbildning (Häikiö, 2008, s. 19).

Skolan har en central roll i fråga om att planera och utveckla klubbverksamhet. Till skolans klubbverksamhet räknas sådan fritidssysselsättning som arrangeras i skolan. Detta definieras i paragraf 47 i lagen om grundläggande utbildning (FF 628/1998).

Enligt en utredning gjord av Klubbcentralen är var fjärde lärare intresserad av att leda en klubb. Verksamheten ger lärarna krafter och inspiration för deras eget arbete och möjlighet att pröva nya undervisningsmetoder i samarbete med eleverna. Skolans klubbverksamhet skapar en grund för regelbundna fritidssysselsättningar, goda sociala förhållanden och fungerar som stöd för lärare och föräldrar i deras fostrande arbete. Mätning av prestationer hör däremot inte till klubbverksamheten. För eleverna är klubbverksamheten i skolorna en frivillig fritidssysselsättning och innehållet i klubbarna planeras utgående från barnens behov och gärna i samarbete med föräldrarna. (Kenttälä, 2008, s. 6.)

Miljön i skolans klubbar utgör ett tydligt stöd för inläring. Klubbverksamhet bedrivs även utanför klassrummets väggar; musikklubbar uppträder på estrader, företagarklubbar gör studiebesök och kockklubbar befinner sig i köket och provsmakar maten. Klubbverksamhet skiljer sig från formell inläring genom att verksamheten strävar efter att uppfylla någon form av praktisk målsättning. Klubbledaren fungerar som ett stöd i processen att uppnå den tillsammans definierade målsättningen. (Järvinen, 2008a, s. 14.)

Forskning visar att man genom att vara med i en klubb får upplevelser av att slutföra en påbörjad gärning. Lärarrollen blir i klubbverksamhet omvandlad till en ledarroll, någon som stöder gruppen och hjälper medlemmarna att finna kunskaper, talanger och tillvägagångssätt för att uppnå uppsatta mål. På detta sätt blir också ledaren en del av gruppen. (Järvinen, 2008a. s. 14–15.)

2.2 Positiva följder av klubbverksamhet

Förståelse av klubbverksamhetens positiva effekter är ingen självklarhet. Aktörerna behöver goda argument och därför har forskning bedrivits i ämnet. (Kenttälä & Kessler, 2008, s. 8.) Den finska skolans uppgifter och lärarnas arbetstid är strikt begränsade. Eftersom barnens dagliga tid i skolan ofta är endast hälften av deras heltidsarbetande föräldrars arbetsdag, blir barnet utan vuxnas handledning och stöd en lika stor del av dagen som det får undervisning. Det är viktigt att fundera på vilken kunskap barnet går miste om under denna tid och vilka socioemotionella följder avsaknad av vuxenstöd kan medföra. Ledd fritidsverksamhet har en positiv inverkan på barnens utveckling, men den allra mest skyddande effekten har aktivitet som arrangeras i skolan. (Järvinen, 2008b, s. 67–75.)

Mukava-projektet 2002–2005 var ett nationellt forsknings- och pilotprojekt där tyngdpunkten låg på att stöda elevernas socioemotionella utveckling. I projektet fanns sju delprojekt vars verksamhet var inriktad på eleverna, skolans lärandemiljö och skolans nätverkande med den omgivande miljön. Pulkkinen och Launonen var under åren 2002–2005 med och planerade och genomförde projektet ”Kokonaiskoulupäiväprojekti” som en del av det nationella Mukava-programmet. Målet var att hitta och skapa de bästa modellerna för en flexibel skoldag i olika kommuner, i årskurserna 1–6 och 7–9. En flexibel skoldag innebär att undervisning, vila och intressanta hobbyer och projekt avlöser varandra under dagens gång (Mukava-hanke, 2007).

Den flexibla skoldagen utgjordes av tre olika delar: morgonverksamhet, ”luftig” skoldag med en 45–60 minuter lång matrast och eftermiddagsverksamhet efter skolan. De gemensamma målen var att minska den tid som barn spenderar ensamma på förmiddagarna och eftermiddagarna, skapa en grund för goda fritidsintressen genom att öka skolans organiserade hobbyverksamhet samt att öka skoltrivseln bland eleverna. (Pulkkinen & Launonen, 2005, s. 32–35.)

Resultatet av projektet visade att speciellt elever i årskurs 3–6 började tycka mer om skolgången under projektets gång. I många lågstadieskolor blev en flexibel skoldag en del av den normala skolvardagen. I analysen framkom även att det inte är bara de yngre eleverna som mår bättre av morgon- och eftermiddagsverksamhet utan också de äldre. Därför blev hobbyverksamheten i årskurserna 7–9 också en del av skolvardagen. En längre lunchrast i årskurserna 7–9 blev däremot svår att genomföra på grund elevernas stora antal veckotimmar samt den komplicerade läsordningsstrukturen och periodiseringen. (Pulkkinen & Launonen, 2005, s.75, 78, 198.)

Järvinen (2008a, s. 15) redogör för Mahoneys och Stattins forskning där man observerade att de mest centrala positiva effekterna av klubbverksamhet är att den ger erfarenheter av att slutföra saker. Detta förutsätter dock att verksamheten är tidsmässigt långvarig, den bör alltså vara tillräckligt omfattande och varaktig.

I Tammerfors har mellanrapporten från projektet Harrastava iltapäivä visat att ojämlikheten mellan barn och ungdomar i grundskolan kan reduceras genom klubbverksamhet. Klubbverksamheten arrangeras efter skoltid och är riktad till samtliga elever i skolan. Det är frivilligt att delta och det ska vara så förmånligt som möjligt. Rapporten visar också att vuxna och barn har olika syn på klubbverksamheten. Vuxna poängterar klubbens betydelse som en trygg och bekant miljö som styr barnen bort från ofog. Barnen betonar mer klubbverksamhetens betydelse för inläring och den egna utvecklingen och upplever klubbverksamheten som en del av skolans helhet. Ur barnens egen synvinkel ökar klubbverksamheten deras skoltrivsel och välmående. (Häikiö, 2008, s. 19, 28.)

Enligt en undersökning gjord av Ellonen (2008, s. 96–98) påverkar skolans sociala och gemensamma miljö väsentligt ungas välmående. Stöd och kontroll från lärare, och också unga sinsemellan, är ett centralt inslag för välmåendet hos unga. Det är viktigt att skapa en stödjande miljö där de ungas sociala umgänge möjliggörs.

För att försöka förbättra välmåendet och jämställdheten hos barn och unga har morgon- och eftermiddagsverksamheten och klubbverksamheten i skolorna ökats. Nu försöker också utslagning förhindras genom att trygga barns och ungas möjligheter till fritidsintressen och klubbverksamhet. Hobbyer har blivit en allt viktigare del av barns verksamhetsområde och utveckling i samhället medan avsaknaden av hobbyer kan ha en stor inverkan på barnens sociala tillväxt. (Ellonen, 2008, s. 96–98.)

3 Drogförebyggande arbete

I detta kapitel beskrivs inledningsvis allmänna former av drogförebyggande verksamhet och effektiva insatser. I avsnitt 3.3 redovisas mer specifika former av förebyggande program.

3.1 Förebyggande verksamhet

Som all förebyggande verksamhet handlar även drogförebyggande arbete om prevention. Begreppet prevention representerar något framåtsyftande och positivt och tanken är att man ska förebygga och hindra problem från att uppstå. Arbetet inriktas mot grupper av individer men målet är att samhället ska gynnas eftersom preventionens syfte är att föra samhället i rätt riktning. Narkotikakommissionen i Sverige definierade år 2000 förebyggande arbete som att påverka strukturer och förhållanden och att vidta åtgärder som förhindrar eller motverkar uppkomsten av något icke önskvärt. (Persson & Svensson, 2005, s. 35–37.)

Förebyggande arbete delas ofta in i tre faser: primär prevention, sekundär prevention och tertiär prevention. Med primär prevention menas generella insatser i samhället, sekundär prevention handlar om insatser mot vissa riskgrupper och tertiär prevention inriktas mot ett redan uppkommet problem och syftet blir då att lindra effekterna av problemet. Den primära preventionen sker i huvudsak i skolans värld medan missbruksbehandling, socialtjänst och kriminalvård arbetar med tertiär och sekundär prevention. (Persson & Svensson, 2005, s. 36.)

När man talar om drogförebyggande arbete varierar innebörden i grundbegreppet ”droger”. Ibland avser man narkotika, ibland alkohol och ibland båda. I skolan har olika projekt bedrivits i syfte att förebygga droganvändning och skolan har därmed varit i fokus för de förbyggande insatserna. Genom skolan når man inte bara ungdomarna utan också föräldrarna. I det drogförebyggande arbetet är alla i samhället aktörer. Familjen och omgivningen samverkar för socialisationen medan skolan är den viktiga arenan för statens interventioner. (Persson & Svensson, 2005, s. 43–48.)

De insatser som görs kan variera mycket, det kan vara allt mellan specifika program och kunskapsförmedling till insatser för allmänt välbefinnande. Det som är gemensamt är att preventionen alltid riktas från ett oönskat beteende mot ett välbefinnande som gynnar både individen och samhället. Alla vuxna fungerar som förebilder och trots att ingen har ett specifikt ansvar sker det ändå hela tiden drogförebyggande insatser i vårt samhälle. (Persson & Svensson, 2005, s. 53.)

3.2 Effektiva och fungerande insatser

Forster (2003, s. 7–12, 20) har gjort en sammanställning av vilka förebyggande insatser i skolan som verkligen fungerar. Han konstaterar att olika typer av problem ofta förekommer hos samma individ eftersom det finns en samvariation mellan olika riskfaktorer. Forster anser därför att prevention riktad mot ett problem ofta fungerar förebyggande också gällande andra problem och därför är det inte enkelt att urskilja drogprevention från till exempel brottsprevention. Han menar att så som det finns riskfaktorer finns det även skyddsfaktorer. De program som visat sig vara effektiva är program som inte fokuserat på särskilda problemområden utan strävat efter att påverka beteende och kognition genom strukturerade aktiviteter. Forsters studie visar att skolan i sig kan verka preventivt genom att ge eleverna möjlighet att utveckla sociala färdigheter och god anknytning till skolan.

De pedagogiska grepp som lärare kan använda, samt utvecklande av sociala färdigheter, är andra centrala komponenter av preventiva insatser. Program där drogerna ligger i fokus har inte visat sig vara effektiva, till exempel har VÅGA-projektet² inte visat sig effektivt i sin amerikanska form D.A.R.E.³ (Persson & Svensson, 2005.) Kouvonen (2001) menar att problemen med de preventiva insatserna är att kunskaperna inte förs vidare eftersom insatserna organiseras i tidsbegränsade projekt som saknar kanaler för att förmedla resultatet till den fortlöpande verksamheten.

Cujipers som refereras i Persson och Svensson (2005) har i sin genomgång av forskningsresultat om drogprevention i skolan kommit fram till att fungerande insatser bygger på sju centrala kriterier för användning av ett visst program. Programmet ska ha effekter som går att bevisa, det är bättre för eleverna att man använder sig av metoder som bygger på interaktion mellan lärare och elev och den bäst fungerande modellen bygger på socialt inflytande. Fokus ska ligga på att bilda normer, vara övertygad om att inte använda eller vara nyfiken på att använda droger, effekterna ökar genom att samhälleliga interventioner utförs parallellt, det är bättre att använda faddrar/förebilder än att enbart använda vuxna samt att effekten ökar om träning i sociala färdigheter ingår i programmet.

I Sverige gjordes år 2003 (Myndigheten för skolutveckling) en analys av den alkohol- och narkotikaförebyggande verksamheten i skolan. I analysen konstaterar man att det centrala är klimatet och relationerna i skolan och att det förebyggande arbetet är en långsiktig process där det är klokt att utnyttja mer än en metod. Metoderna anpassas sedan till de olika skolornas kultur och ger därför effekter i ett sammanhang. Vid implementering i en annan skolkultur kan effekten helt utebli.

² VÅGA säga nej till droger och våld är ett hälsofrämjande och drogförebyggande program där målet är att stärka tonåringars självkänsla och hjälpa dem att skjuta upp eller helt förhindra rusmedelsanvändning. Programmet är utarbetat för att passa in i ämnet hälsokunskap i högstadierna i Finland. (Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf, 2015.)

³

D.A.R.E står för Drug Abuse Resistance Education och är en amerikansk form av drogförebyggande programmet VÅGA. Målet är att ge elever färdigheter i gott beslutsfattande för att hjälpa dem till hälsosamma liv. (D.A.R.E, 2015.)

De olika studier som gjorts om drogförebyggande arbete visar sammantaget på att de reguljära arbetet som görs i skolorna är av större vikt än olika specifika insatser. Detta gör givetvis att skolpersonalens roll är mycket central. Det är personalen som bygger normer och regler, förmedlar viktig kunskap och reagerar mot oönskade beteenden. (Persson & Svensson, 2005, s. 52.)

3.3 Förebyggande program

I Sverige finns en kontraktmetod som påminner om den som Power Club använder sig av. Denna metod är en forskningsbaserad föräldramötesmetod och kallas Örebromodellen eller Örebro Preventionprogram. Metoden går ut på att föräldrarna till elever i högstadiet träffas minst en gång per termin för att gemensamt komma fram till riktlinjer för hur de ska förhålla sig till barnen. Överenskommelserna nedtecknas i ett kontrakt som föräldrarna skriver under och det är viktigt att alla i gruppen är överens. Riktlinjerna handlar främst om elevernas förhållningssätt till droger men också om till exempel respekt, hemkomsttider och mobiltelefonanvändning. (Fristad Föräldraförening, 2012.)

VÅGA-projektet är ett projekt som sedan 1997 drivs med IOGT-NTO-rörelsen, Independent Order of Good Templars, som huvudman. Programmet kommer ursprungligen från det amerikanska programmet D.A.R.E. och också polisen är involverad i genomförandet av projektet. VÅGA-programmet är hälsofrämjande och drogförebyggande och avsikten är att stärka ungdomars självkänsla. På finska heter programmet USKALLA och är omarbetat för att passa in i hälsokunskapsämnet i högstadierna. Det är enkelt för skolan att motivera att de uppfyllt de krav som finns i styrdokumentet för skolans drogpreventiva arbete, genom att delta i och driva projekt som detta. I VÅGA ligger fokus på sex centrala områden; lag och rätt, kamratskap, påverkan, tobak, alkohol och övriga droger. Man kombinerar skolans egna resurser med externa aktörer och man vänder sig både till elever och föräldrar. (Persson & Svensson, 2005, s. 86; VÅGA i Finland, 2012.)

Kackur och Wikström (2003) konstaterade i sin utvärderingsstudie av VÅGA-programmet att resultatet endast var synligt på individuell nivå. Dock fanns det även generellt en märkbar skillnad i förändring i attityderna till droger. Positivt var också att studien visade på ökad kunskapsinsikt hos eleverna och att många blev mer självständiga mot grupstryck.

De uppsatta målen för VÅGA-projektet har varit att förändra ungdomars förhållningssätt till droger, men både nationella som internationella utvärderingar har visat att de uppsatta målen inte har uppnåtts. Projektets popularitet har då förklarats med att skolan lätt kan påvisa någon form av drogprevention genom sitt engagemang. En annan förklaring till populariteten är att det finns ett färdigt utarbetat program som är enkelt att använda utan någon större förändring i skolans inre organisering. VÅGA-projektet är ett exempel på projekt som inte visat sig uppfylla målen men ändå kunnat fortleva. (Persson & Svensson, 2005, s. 89.)

Finlands Röda Kors gav år 2005 ut materialet ”EN KÄYTÄ”. Detta material är riktat till högstadieelever och strävar efter att ge unga möjlighet till att reflektera kring droganvändning. Materialet fungerar som ett stöd åt alla som jobbar med unga och har använts av lärare, hälsovårdare och ungdomsledare. Det är upp till var och en att själv bestämma hur man vill använda sig av materialet. Det är möjligt att plocka ut enskilda uppgifter alternativt köra hela programmet igenom. Materialet består av ett program planerat för sex lektioner där varje lektion är kring två timmar lång. Om deltagarna vill kan de i slutändan skriva ett litet test och alla som klarar testet får sedan ett betyg som utges av distriktets kansli. (Suomen Punainen Risti, 2005.)

EHYT ry står för Uusi Ehkäisevä Päihdetyö och är en organisation bildad år 2012 då Elämäntapaliitto, Terveys ry och Elämä On Parasta Huumetta ry slogs ihop. Den nya verksamheten ska fungera nationellt och arbetar med drogförebyggande arbete. EHYT ry upprätthåller bland annat Elokolot och andra aktivitetscenter. Neuvo-antavat är en nationell webbtjänst för personer som jobbar med drogförebyggande arbete. På denna sida finns material, information, verktyg och idéer. Denna vårdplatsdatabas är den enda för allmänheten öppna tjänsten om missbrukarvård och tjänsten bidrar till att förstärka det lokala förebyggande arbetet. (Ehkäisevä päihdetyö ry, 2012; Terveysden ja hyvinvoinnin laitos, 2012.)

4 Power Club

I detta kapitel presenteras det drogförebyggande programmet Power Club och dess bakgrund. I avsnitt 4.2 behandlas kontraktmetoden som är den form av förebyggande verksamhet som Power Club arbetar med.

4.1 Drogförebyggande programmet Power Club

Power Club är ett drogförebyggande program som i Svenskfinland riktar sig till elever i årskurserna 4–6. Målsättningen med detta program är att motverka kriminalitet, mobbning, vandalisering och ett tidigt bruk av alkohol och tobak. För att dessa målsättningar ska uppnås samarbetar föräldrar, föreningar, skolor, kommunernas fritidssektorer och företag. Användningen av kontraktmetoden är det centrala i Power Clubarnas arbete med drogförebyggande verksamhet. Kontraktmetoden bygger på att barn och ungdomar tillsammans med sina föräldrar binder sig till att följa vissa på förhand uppgjorda regler och målsättningar, till exempel att avstå från tobak, genom att skriva på ett kontrakt. Kontraktmetoden används av många föreningar som vill binda sina medlemmar till att följa vissa regler. Denna metod används speciellt vid drogförebyggande arbete. Det är lättare att stå fast vid sitt beslut när man tagit ställning i form av ett kontrakt, gjort en offentlig, aktiv värdering och förstärkt sin attityd. Ofta skrivs kontraktet för ett år i taget, det är individuellt och var och en svarar för sina egna handlingar. Olika klubbar har olika sätt att handskas med medlemmar som brutit kontraktet, ofta dras medlemskortet in och man får någon typ av varning. (Power Club r.f., 2011.)

Skolan stöder Power Club-verksamheten genom att på ett aktivt och mångsidigt sätt arbeta hälsofrämjande. En förutsättning för att Power Club på ett relativt enkelt sätt ska nå de flesta eleverna i målgruppen är att skolans rektor och personal är positivt inställda till det drogförebyggande arbetet. (Strengell, 2012, s. 3.)

Nödvändig information om tobak, alkohol och andra droger får eleverna i skolan. Förutsättningar för eleverna att diskutera och reflektera kring innehållet i kontraktet ges också i skolan och skolan ingriper i mobbning och andra eventuella problem. Eftersom detta hör till skolans uppgifter innebär Power Club inte merarbete för skolan. (Strengell, 2012, s. 3.)

Den lokala klubben ordnar fritidsverksamhet för sina medlemmar. Detta kan skötas av en frivillig förening, av kommunens fritidskansli eller i samarbete mellan dessa. De unga ledarna är goda förebilder för barnen och efter att de först varit på provotid arrangeras grundutbildning och fortbildning för powerledarna. I Finland styrs alla Power Clubar självständigt och den förening som driver klubben samarbetar med skolan, föräldrar och företag. Detta göra att alla klubbar drivs på olika sätt, har olika många medlemmar och olika finansiella utgångslägen. Utbildningar, kampanjer, tävlingar och distribuering av medlemsgåvor arrangeras av Power Club Finland. Det är också Power Club Finland som tillhandahåller de färdigtryckta Power Clubkontrakten och medlemskortet till medlemmarna, ordnar utbildningar samt håller kontakt med ledarna och de lokala klubbarna. (Strengell, 2012, s. 5, 21.)

Power Club Vasa gjorde år 2004–2005 en inofficiell enkätundersökning för att utvärdera verksamheten. Undersökningen gjordes i Vasas svenskspråkiga skolor i årskurserna 4–6 och 253 av 289 elever svarade på enkäten. I denna undersökning framkom att de målsättningar som upplevdes som viktigast av medlemmarna var att ”inte använda tobak, alkohol eller andra droger”, ”vara en god kamrat” och att ”inte mobba eller slåss”. Resultaten visade samma för både pojkar och flickor i alla årskurser. Undersökningen visade också att de mest omtyckta aktiviteterna var bowling, Halloween party, innebandy och filmkväll. De minst omtyckta var innebandy och Småstjärnorna. Mest önskade aktiviteter var till exempel simning, slalom och klättring vilket kan tolkas som att ett behov av aktivitet och rörelse finns hos medlemmarna. Mellan 85–95 % av alla medlemmar i de olika skolorna tyckte att Power Club ledarna var bra. Uppgifterna i denna utvärdering är givetvis något föråldrade och tillförlitligheten i undersökningen kan ifrågasättas. Trots detta används resultaten ännu idag till viss del som riktlinjer för hur verksamheten planeras. (E. Hedman, personlig kommunikation, 10 april 2012)

4.2 Kontraktsmetoden

Den typ av kontraktsverksamhet som Power Club använder sig av, det vill säga förebyggande arbete med hjälp av individuella kontrakt, fanns i Sverige redan år 1987 och finns idag i 70 skolor i Svenskfinland. De olika klubbarnas namn hette i Sverige ofta någonting med ”Smart” och eftersom de ungdomar som tog smarta beslut skulle belönas fick de förmåner i olika affärer. Man ville rikta in verksamheten på en viss målgrupp och utgick då från att barn i tio årsålder vanligen har goda värderingar och attityder. Kontraktsmetoden spred sig sedan från Sverige till Åland där man tyckte att ”Power Club” var ett lämpligt namn. Power Club spreds vidare från Åland till fastlandet och år 2000 på våren startade den första klubben i Vasa av föreningen Drogfri Ungdom r.f. Strax därefter grundades en klubb i Pedersöre av ungdomsbyrån och nya klubbar grundades också i Vörå-Oravais-Maxmo av hälsovårdscentralerna (HVC) i respektive kommuner. Idag finns Power Club i 70 skolor i Svenskfinland och bara i Vasaklubben finns årligen ungefär 450 medlemmar. (Power Club, 2011b; Strengell, 2012, s. 5.)

I Power Club utgår man ifrån att de flesta barn i åldern tio till tolv redan har goda värderingar och attityder. Genom att vara medlem i klubben och skriva under kontraktet vill Power Club förstärka de goda värderingarna och uppmuntra dem som tar ställning till dessa. Det kostar tio euro per läsår att vara medlem i Power Club. För den summan får man delta gratis i alla aktiviteter, man får många olika förmåner med sitt medlemskort och alla medlemmar får varje år en ny medlemsgåva. När man blir medlem i Power Club ska man skriva under ett kontrakt där man lovar att:

- vara en god kamrat
- visa respekt och föståelse för andra människor
- vara rädd om andras saker
- inte mobba eller slåss
- inte vara borta från skolan utan lov
- inte snatta eller begå andra brott
- inte använda tobak, alkohol eller andra droger
- inte använda energidrycker under aktiviteterna

Vid eventuella kontraktsbrott kontaktas föräldrar och lärare och medlemskortet blir indraget på bestämd tid. I Power Club betonas också föräldrarnas ansvar i barnets fostran och när barnet skriver under Power Club-kontraktet lovar samtidigt föräldrarna att stöda sitt barn. Om intresse finns är det möjligt att ordna föräldramöten och föräldraträffar i Power Club. (Power Club, 2011a; Strengell, 2012, s. 4.)

5 Sammanfattning

Klubbverksamhet är verksamhet som enligt den nationella läroplanen hör till grundskolans uppgifter. Genom denna verksamhet kan de fostrandemål som finns i lagen om grundläggande utbildning stödas. Skolans klubbar stöder elevernas sociala utveckling och ökar samhällsansvaret hos eleverna i hela skolan. Också samarbetet mellan hem och skola kan stödas genom skolans klubbverksamhet.

Som all förebyggande verksamhet handlar också drogförebyggande arbete om prevention. Tanken är att problem ska förebyggas och därmed hindras från att uppstå. Förebyggande arbete delas ofta in i tre faser: primär prevention, sekundär prevention och tertiär prevention. Den primära preventionen sker i huvudsak i skolans värld. I skolan har olika projekt bedrivits i syfte att förebygga droganvändning och skolan har därmed varit i fokus för de förebyggande insatserna. De program som visat sig vara effektiva är program som inte fokuserat på särskilda problemområden utan strävat efter att påverka beteende och kognition genom strukturerade aktiviteter. Som exempel på förebyggande program kan nämnas Örebro Preventionprogram och VÅGA-projektet.

Power Club är ett drogförebyggande program som i Svenskfinland riktar sig till elever i årskurserna 4–6. Målsättningen med detta program är att motverka kriminalitet, mobbning, vandalisering och ett tidigt bruk av alkohol och tobak. Användningen av kontraktmetoden är det centrala i Power Clubarnas arbete med drogförebyggande verksamhet. Kontraktmetoden bygger på att barn och ungdomar tillsammans med sina föräldrar binder sig till att följa vissa på förhand uppgjorda regler och målsättningar, till exempel att avstå från tobak, genom att skriva på ett kontrakt. Den lokala klubben ordnar fritidsverksamhet för sina medlemmar. I Finland styrs alla Power Clubar självständigt vilket gör att alla klubbar drivs på olika sätt, har olika många medlemmar och olika finansiella utgångslägen. Utbildningar, kampanjer, tävlingar och distribuering av medlemsgåvor arrangeras av Power Club Finland

6 Metod

I detta kapitel beskrivs de metoder som använts i undersökningen. Syfte och forskningsfrågor beskrivs i avsnitt 6.1 medan kvantitativ och kvalitativ metod redovisas i avsnitt 6.2. Det empiriska materialet och utformandet av enkäten redogörs för i avsnitt 6.3 och valet av respondenter behandlas i avsnitt 6.4. I avsnitt 6.5 redovisas de analysmetoder som använts och i avsnitt 6.6 diskuteras undersökningens reliabilitet, validitet och etik.

6.1 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna undersökning är att utvärdera det drogförebyggande programmet Power Club ur elevernas synvinkel. Utgående från detta syfte har fyra forskningsfrågor med tillhörande underfrågor formulerats:

1. Varför är eleverna med i Power Club?

- 1.a Vilka likheter och skillnader finns mellan flickors och pojkars orsaker till att de är med i Power Club?
- 1.b Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika årskurser och orsaker till att de är med i Power Club?
- 1.c Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika skolor och orsaker till att de är med i Power Club?

2. Vad har eleverna för åsikter om Power Club-kontraktet?

- 2.a Vilka likheter och skillnader finns mellan flickors och pojkars åsikter om Power Club-kontraktet?
- 2.b Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika årskurser och åsikter om Power Club-kontraktet?
- 2.c Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika skolor och åsikter om Power Club-kontraktet?

3. Vad har eleverna för åsikter om Power Club-verksamheten?

3.a Vilka likheter och skillnader finns mellan flickors och pojkars åsikter om Power Club-verksamheten?

3.b Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika årskurser och åsikter om Power Club-verksamheten?

3.c Vilka likheter och skillnader finns mellan elever i olika skolor och åsikter om Power Club-verksamheten?

4. Vad har eleverna för förslag på aktiviteter till verksamheten?

Genom att analysera dessa fyra forskningsfrågor är syftet att få en övergripande bild av elevernas erfarenheter av Power Club-verksamheten.

6.2 Kvantitativ och kvalitativ metod

I kvalitativ forskning arbetar man med ostrukturerade frågeställningar där olika tankar, uppslag och idéer successivt fördjupas och en teori kan växa fram. Det rör sig ofta om ett stort antal variabler på ett litet antal individer. Den kvantitativa forskningen däremot arbetar med frågeställningar som är strukturerade och har formulerats i förväg. Dessa frågeställningar utgår i allmänhet från en teori och specificeras i form av hypoteser som förkastas eller verifieras. Den insamlade informationen ska vara reliabel, generaliserbar och valid. Forskaren bör vara neutral och ha distans till respondenterna. Det rör sig ofta om ett begränsat antal variabler på ett stort antal individer. (Olsson & Sörensen, 2007, s. 36–37.)

Den kvantitativa forskaren ser ofta den kvalitativa metoden som ett komplement eller en förberedelse till den kvantitativa studien. Man försäkras sig om en empirisk grund utifrån vilken man kan konstruera ett så bra redskap som möjligt för det egentliga arbetet. Kvantitativa metoder betecknar olika sätt att samla in kvantitativa data. (Eliasson, 2010, s. 28; Holme & Solvang, 1997, s. 86; Olsson & Sörensen, 2007. s. 37, 67.)

I min kandidatavhandling om samma ämne gjorde jag en kvalitativ studie. Den undersökning jag nu valt att genomföra är kvantitativ till sin karaktär.

Inom den kvantitativa forskningen är enkätundersökningar den vanligaste datainsamlingsmetoden, medan det inom kvalitativ forskning är vanligast med intervjuundersökningar. Inom kvantitativ forskning är det viktigt att få in så många svar som möjligt och fånga upp alla grupper lika bra, eftersom kvantitativa undersökningar vill uttala sig om hur utbredda olika attityder och förhållanden är bland de tillfrågade. Det är större risk för att undersökningen inte ger ett rättvisande resultat ju färre det är som svarar. Det gäller således att välja en datainsamlingsmetod som ger så många svar som möjligt med de resurser som finns. Eftersom min undersökning är av tvärsnittstyp och beskriver en population vid ett visst tillfälle är också min forskning deskriptiv, det vill säga beskrivande. (Eliasson, 2010, s. 28; Olsson & Sörensen, 2007. s. 37, 67.)

Kvantitativa metoder är bra när det är viktigt att kunna sätta siffror på undersökningsmaterialet. Förberedelserna är viktiga vid kvantitativa undersökningar eftersom undersökningen sällan går att komplettera i efterhand. Kvantitativa metoder är också bra när forskaren vill säga något om stora grupper. En annan fördel är att efterarbetet går ganska snabbt och kan delvis föreberedas, till exempel genom ett databaserat schema för kodningen. Denna metod lämpar sig alltså bäst för att uppskatta hur utbredda olika förhållanden är inom den undersökta gruppen och när flera olika områden i en undersökning ska täckas in. De kvantitativa metoderna saknar möjlighet att gå på djupet med en frågeställning, men kräver ofta mindre tid och resurser än de kvalitativa. (Eliasson, 2010, s. 30.)

Den kvantitativa metoden bygger historiskt sett på ett ideal om en förutsättningslös och objektiv vetenskap. Detta syns också i hur forskaren lägger upp undersökningen, forskaren ska ha ett jag-det-förhållande till undersökningsobjekten. Forskaren står på avstånd och observerar och är inte själv en del av det hen studerar. Både fördomar och förförståelse påverkar de olika leden i utvecklingen av undersökningens upplägg. Samma faktorer kommer även att präglade utvecklingen av den teoretiska frågeställningen och begreppsapparaten. (Holme & Solvang, 1991, s. 155-159.)

Själva begreppet kvantitativ metod betonar det faktum att informationen ska kunna kvantifieras. Detta kan leda till att forskaren måste göra förändringar i den frågeställning som finns som utgångspunkt. (Holme & Solvang, 1991, s. 155-159.)

Man låter alltså inte det teoretiskt intressanta, utan det tekniskt genomförbara, vara styrande i undersökningen. I kvantitativ metod används speciella tekniker för urval vilket innebär en kraftig förenkling när informationen ska bearbetas. Detta gör det möjligt att med en viss grad av sannolikhet säga hur pass representativa resultaten är, alltså i vilken utsträckning resultaten från stickprovet kan ge en riktig bild av förhållanden i hela undersökningsgruppen. Informationen från undersökningen ska bearbetas och omvandlas till statistiska enheter och tolkningen görs sedan utifrån dessa. (Holme & Solvang, 1991, s. 159-161.)

Kvantitativa metoder används eftersom metoden visar sig kunna träffa rätt vid beskrivningar av olika samhälleliga förhållanden. Men som vid all annan vetenskaplig metod krävs också en kritisk inställning till redskapet som används. Forskaren måste vara medveten om vad som är tekniskt möjligt och vad som utgående från informationsmaterialet är försvarbart att göra. Det största problemet för den kvantitativa metoden är människors stora tilltro till det som kan beskrivas med siffror. Detta leder lätt till missbruk och feltolkning av informationen som finns. På samma sätt som kvalitativa metoder bygger de kvantitativa på förutsättningar som rör värderingar och kunskaper. Som samhällsforskare kan man aldrig frigöra sig helt från dessa. Styrkan finns i att de kvantitativa metoderna kan förklara olika företeelser och genom statistiska tekniker kan generaliseringar göras. (Holme & Solvang, 1991, s. 161-162.)

Syftet med kvalitativa undersökningar är att skaffa en djupare kunskap än den fragmentiserade kunskap som ofta erhålls vid kvantitativa metoder. Inom forskningen är det vanligt att forskare utformar och tillämpar egna varianter och tolkningar av kvalitativ metod. Varje kvalitativt forskningsproblem kräver sin unika variant av metod. Styrkan med kvalitativa data och metoder ligger i att de visar på totalsituationen. En sådan helhetsbild möjliggör en ökad förståelse för sociala processer och sammanhang. (Holme & Solvang, 1997, s. 79; Patel & Davidson, 2003, s. 118.)

Svaga och starka sidor hos de olika metodiska redskapen tar ofta ut varandra. Det finns därför en hel del att vinna genom att kombinera kvantitativa och kvalitativa metoder. Att använda båda angreppssätten både under insamlingen och analysen av informationen stärker ömsesidigt varandra. Det finns många sätt på vilka kvalitativa och kvantitativa metoder kan kombineras. Kvalitativa undersökningar kan vara en förberedelse inför eller en uppföljning av kvantitativa undersökningar. Metoderna kan användas tillsammans under både insamling och analys. Kvalitativ information kan även insamlas för att sedan kvantifieras under analysens gång. (Holme & Solvang, 1997, s. 86–87.)

6.3 Enkät som datainsamlingsmetod

För att samla information i kvantitativa undersökningar kan man använda olika tekniker: observation, enkäter, experiment och källanalys. Alla tekniker har gemensamt att uppläggningsen och planeringen ska vara klar innan insamlingen av informationen påbörjas. Problemet ska vara tydligt avgränsat, variablerna är operationaliserade och strukturerade och de möjliga utfallen är också givna. Detta för att både insamling och bearbetning av informationen ska kunna göras så effektivt och rationellt som möjligt. De vanligaste teknikerna är enkäter eller intervjuer. Vid en enkät svarar respondenten genom att på egen hand fylla i frågeformuläret medan det i intervjuer finns en direkt kontakt mellan respondent och intervjuare. (Holme & Solvang, 1991, s. 176–177.)

Eftersom min undersökning är en utvärdering av ett program har jag valt att använda enkät som datainsamlingsmetod (Bilaga 1). Vid användning av enkäter är forskaren beroende av respondenternas välvilja för att få in resultaten. Frågeformuläret får inte vara för omfattande, oklart i strukturen, innehålla obegripligt språk eller vara oseriöst. (Holme & Solvang, 1991, s. 176–177.)

Respondenterna måste också kunna lita på löftet om anonymitet. Utarbetandet av ett frågeformulär bör vara en avvägning mellan forskarens behov av information och hur mycket engagemang hen kan räkna med från respondentens sida. Formuläret måste struktureras så att det så bra som möjligt stämmer med de teoretiska resonemang och utgångspunkter som ligger till grund för arbetet. (Holme & Solvang, 1991, s. 177–178.)

Eftersom det inte tidigare gjorts någon utvärdering av detta drogforebyggande program, var det relativt lätt att analysera vilka frågor som skulle ingå i enkäten. Jag försökte göra en så kort och enkel enkät som möjligt för att underlätta för respondenterna. Min enkät var två sidor lång och bestod av sex frågor med fasta svarsalternativ och en öppen fråga. I den öppna frågan fick medlemmarna ge förslag på klubbaktiviteter och denna fråga analyserades skilt genom meningskategorisering. Enkäten är indelad i tre delområden utgående från frågornas innehåll. Den första delen undersöker varför eleverna gått med i klubben och den andra delen undersöker vilka klubbaktiviteter eleverna tycker mest respektive minst om. Det tredje delområdet undersöker vad eleverna tycker om de kontrakslöften som finns i Power Club-kontraktet. I enkäten försökte jag använda ett så lätt språk som möjligt för att också de yngre eleverna skulle förstå påståendena.

Informationen som samlas in skiljer sig åt när det gäller vilken kunskap den ger och ligger alltså på olika mätnivåer. I samhällsvetenskapliga sammanhang är framför allt ordinal-, nominal- och kvotskalenivåer av intresse. Uppställning, utformning, formuleringar och struktur på formuläret kan påverka svarsfördelningen. Det är viktigt att man under hela utarbetningen av frågeformuläret är medveten om vad det är man vill mäta. Innan jag skickade ut enkäten gick jag noga igenom den med min handledare, med verksamhetsledaren för Power Club Vasa och med en manlig lektor på Åbo Akademi. Därefter fick också Power Club-ledarna fylla i enkäten. (Holme & Solvang, 1991, s. 184.)

6.4 Val av respondenter

Eftersom syftet med undersökningen är att utvärdera Power Club-verksamheten var det en självklarhet att klubbens medlemmar är respondenter. Jag ville undersöka varför de är med i klubben och vad de tycker om aktiviteterna och kontraktet. Tillsammans med min handledare vid Åbo Akademi och verksamhetsledaren för Power Club i Vasa funderade vi över antal respondenter. Tanken var från början att jag skulle välja ut några skolor där alla medlemmar besvarar enkäten. Det blev dock svårt att veta vilka skolor jag skulle välja för att få ett reliabelt resultat och vi diskuterade på vilket sätt resultatet skulle påverkas om inte alla skolor och alla medlemmar är med i undersökningen. Till slut bestämde jag mig för att genomföra undersökningen i alla sex skolor och med alla medlemmar. På detta sätt skulle materialet bli rikt och gå att analysera. Min undersökning blev alltså relativt stor men jag räknade med ett visst bortfall genast från början.

Jag började med att kontakta skoldirektören i Vasa för att få ett forskningstillstånd för min undersökning. Min ansökan (Bilaga 2) bestod av en fritt formulerad text där syftet med avhandlingen och vilka skolor som skulle delta beskrevs. Min ansökan blev godkänd och skolornas rektorer blev informerade. Jag skrev också ett eget informationsmejl (Bilaga 3) till rektorerna i de svenskspråkiga skolorna i Vasa. I mejlet beskrevs syftet med undersökningen, vilka skolor och vilka årskurser som skulle delta och hur enkätundersökningen skulle genomföras.

Jag hade på förhand tillsammans med min handledare bestämt att det enklaste sättet att genomföra utvärderingen skulle vara att kopiera upp enkäterna färdigt, föra dem till skolorna i början av en vecka och hämta dem i slutet av veckan. Jag bifogade en kort informationstext åt klasslärarna (Bilaga 4) så att de visste hur, när och vem som skulle genomföra undersökningen. Åt rektorerna bifogades ett informationsbrev att skicka till hemmen och föräldrarna (Bilaga 5). Jag frågade om de kunde skicka ut brevet via dataprogrammet Wilma i stället för att skicka hem den i pappersform med eleverna.

Endast två rektorer svarade på mitt mail och jag blev tveksam till huruvida min undersökning skulle gå att genomföra. Tillsammans med min handledare bestämdes att jag ändå skulle åka ut till skolorna med enkäten så att jag kunde komma vidare i mitt arbete. Jag åkte alltså runt till de olika skolorna och lämnade enkäterna till lärarna i lärarrummet, eftersom rektorerna inte var på plats. Tillsammans med enkäterna lämnades också mitt forskningstillstånd och min informationstext. I slutet av veckan hämtade jag de ifyllda enkäterna. Resultatet var mycket varierande. I vissa skolor hade alla medlemmar fyllt i enkäten och i vissa skolor endast någon enstaka klass. Eftersom jag hade en del bekanta i skolorna hjälpte de mig att få ihop ännu fler ifyllda enkäter. De medlemmar som inte besvarat enkäten i skolan hade också möjlighet att fylla i den i början på en av Power Club-aktiviteterna. Jag nöjde mig med antalet när jag hade fått in 335 ifyllda enkäter. Eftersom det totala antalet medlemmar läsåret 2014–2015 var 403, betyder det att respondenterna i denna undersökning motsvarar 83 % av klubbens medlemsantal. Som helhet kan detta betraktas som ett bra antal respondenter. Av respondenterna var 187 flickor och 148 pojkar.

6.5 Analysmetoder

Jag har använt mig av programsystemet SPSS för Windows under bearbetningen av det kvantitativa undersökningsmaterialet. All data för varje respondent matades in enskilt. Enkätundersökningen bestod till största delen av Likert-skalor där talet 1 innebär en negativ inställning och talet 6 en positiv inställning. Svartalternativen formulerades i enlighet med enkätens svartalternativ, alltså stod siffran 1 för ”inte viktigt” och siffran 6 för ”mycket viktigt”. Inga summavariabler behövde räknas ut för mina påståenden eftersom enkäten redan var indelad i fyra delområden enligt vad frågorna undersökte. Alla enskilda frågor undersökte olika fenomen.

Enkätundersökningen bestod av fyra delområden; varför eleverna är med i klubben, vad de tycker om verksamheten, vad de har för åsikter om kontraktet och om de har egna förslag på aktiviteter till klubben. Alla enkätfrågor speglades också mot variablerna kön, årskurs och skola. När resultatet analyserades använde jag mig av envägs variansanalys (Anova) eftersom jag ville testa skillnader mellan medelvärden för fler än två populationer (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

När de deskriptiva analyserna på mitt material hade gjorts, framkom att normalfördelningen för frågan gällande åsikter om kontraktlöften var för toppig. Det kunde därför inte göras en variansanalys för denna fråga. Istället analyserades frågan om kontraktlöftena genom att göra Wilcoxon-test. Detta var synnerligen arbetsdrygt och för att ta reda på vilka kontraktlöften som varit viktigast för eleverna gjordes sammanlagt 28 stycken test. Jag blev därför tvungen att välja bort variablerna kön, årskurs och skola när denna fråga analyserades. Eftersom det gjordes så många test ökade risken för typ 1-fel och därför gjordes en Bonferroni-korrektion. (Huck, 2012, s. 447, 176.) Resultatet från samtliga analyser presenteras med hjälp av tabeller och figurer i kapitel sex.

Den sista frågan i enkäten gällde var eleverna tycker att man borde prata om kontraktet, ”Var tycker du att det är viktigt att diskutera kontraktet? Ringa in den siffra som passar bäst”. På grund av att frågan var dåligt formulerad blev det sista påståendet ”aldrig”- inte alls viktigt eller mycket viktigt, svår att fylla i. Eleverna hade uppfattat frågan på olika sätt och därför valde jag att inte ta med svaren från det sista påståendet i resultatanalysen.

Den öppna frågan i min enkät analyserades kvalitativt genom meningskategorisering. I den öppna frågan fick eleverna skriva in önskemål på aktiviteter i Power Club. Utifrån de önskemål eleverna skrev skapades sex olika kategorier för aktiviteter till klubbverksamheten. Svaren på den öppna frågan analyserades enligt en modell för dataanalys i sju steg. Jag började med att bekanta mig med materialet genom att läsa igenom alla önskemål. Därefter började analysen där de mest signifikanta uttalandena skiljdes ut för att senare fungera som grund för jämförelser. (Dahlgren & Johansson, 2009, s. 122–135.)

I steg tre jämfördes svaren och jag försökte hitta likheter och skillnader inom materialet. Steg fyra handlar om att gruppera de funna likheterna och skillnaderna. Jag samlade de olika önskemålen i kategorier och försökte relatera dem till varandra. (Dahlgren & Johansson, 2009, s. 122–135.)

I steg fem artikuleras kategorierna och kärnan av likheter i de olika kategorierna ska finnas. Jag insåg att likheterna var större än skillnaderna och klumpade därmed ihop dessa till en kategori. Det är vanligt att analysen börjar med fler kategorier än vad som slutligen är nödvändigt. I det näst sista steget namnges kategorierna. Namnen till vissa av kategorierna i analysen var relativt självklara medan andra krävde mer tid och tanke. I den sjunde och sista fasen granskas svaren för att se ifall de skulle få plats i fler än en kategori. Meningen är att en kategori ska vara exklusiv så kategorierna granskades för att se om några av dem kunde föras ihop till ett färre antal. Den sista fasen kallas för den kontrastiva fasen. (Dahlgren & Johansson, 2009, s. 122–135.)

6.6 Reliabilitet, validitet och etik

Befring (1994, s. 61) anser att validitet handlar om huruvida ett mätresultat fås för det som ska mätas eller om resultatet också påverkats av andra faktorer. Validiteten visar hur giltigt mätresultatet är. Om resultaten inte stämmer med teorin måste man ställa sig kritisk till operationaliseringen och mätningen. Kvantifieringen har då inte visat tillräckligt hög grad av teoretisk validitet. Reliabilitet däremot handlar om graden av mätfel eller mätprecision. Den grundläggande frågan är om mätfelen kan reduceras till ett minimum och i vilken grad mätresultaten är stabila och precisa. Vid testning av reliabiliteten kan det vara aktuellt att genomföra samma mätning två eller flera gånger.

Befring (1994, s. 62–63) menar vidare att det generellt gäller att hög validitet lättast uppnås vid kvantifiering av variabler för sociala fakta av typ kön, bostad, ålder, social status och nationalitet. Reliabiliteten bygger främst på att felfaktorer och subjektiva bedömningar i så liten utsträckning som möjligt påverkar data. Därför är det vid datainsamlingen önskvärt med strukturerade registreringsprocedurer med fasta svars kategorier.

Ibland kan det uppstå en motsättning mellan å ena sidan önskan om nyanserad och innehållsrik information och å andra sidan objektiv och reliabel data. Därför är det vanligtvis givande med en kombination av olika metoder, med både öppna och fasta svars kategorier. Detta tillvägagångssätt kallas flermetodologiskt och brukar ge det bästa underlaget i forskningsprocessen. (Befring, 1994, s. 62–63)

Vid utformandet av min enkät bestämde jag först innehållet tillsammans med min handledare och med verksamhetsledaren för Power Club Vasa. När jag hade en enkät med frågor jag sökte svar på fördes enkäten för granskning till den lektor vid Åbo Akademi i Vasa som bäst behärskar kvantitativ forskning. Han föreslog att jag istället för att be eleverna kryssa för ett svar, kunde be dem bedöma svaren på en numrerad skala. Genom att ändra enkäten på detta sätt blev det lättare att få in mycket data som i sin tur underlättade analysarbetet.

Jag gjorde också en pilotundersökning av enkäten genom att be alla Power Club ledare i Vasa att fylla i enkäten. Ledarna upplevde enkäten som klar och tydlig och tyckte att frågorna var relevanta för undersökningen. Jag ändrade alltså inte enkäten efter pilotundersökningen men åtgärden kan ändå ses som validitets- och reliabilitetshöjande.

För att i resultatet få en så hög grad av reliabilitet som möjligt bestod min enkät av frågor med fasta svarsalternativ. Språket i enkäten var enkelt och vanligt för att respondenterna skulle uppfatta frågorna på samma sätt. Jag var även mycket intresserad av att eleverna själva skulle få ge förslag på aktiviteter i klubben och därför hade jag en öppen fråga i min enkät. Den öppna frågan analyserades kvalitativt och därmed är min undersökning flermetodologisk. (Trost, 2012, s.63.)

Jag närvarade inte vid ifyllandet av enkäten eftersom jag hade ett stort antal informanter och det skulle blivit logistiskt ohållbart om jag bokat in mig hos varje enskild klass. Dessutom var det bara elever som är med i klubbverksamheten som svarade på enkäten vilket betyder att det i vissa klasser kunde vara endast några få som behövde få tid för ifyllandet.

Istället gav jag lärarna ungefär en veckas tid att samla in de ifyllda enkäterna. Syftet med att ge lärarna mer tid och därigenom större valmöjlighet för när de ville genomföra enkätundersökningen, var att få in fler ifyllda enkäter. Dessutom bifogades skriftliga instruktioner till klasslärarna.

Jag genomförde inmatningen av datamaterialet själv, men skickade filerna för kontrollering till en handledare. Alla svar som avvek mycket från normen kollades upp för att utesluta felinmatning. Kategoriseringen av de öppna svaren utformades tillsammans med min egen handledare. Jag skrev först själv in alla de förslag på aktiviteter som uppkommit och formade kategorier utifrån det. Sen skickades förslaget till min handledare och tillsammans diskuterade vi igenom resultatet och gjorde ändringar på några av kategorierna. Således kan antas att undersökningen uppfyller de krav på vetenskapligt förfarande som krävs i dylika studier.

7 Resultatredovisning

I detta kapitel presenteras resultaten från undersökningen utgående från de uppställda forskningsfrågorna. Med hjälp av tabeller och figurer belyser jag hur eleverna svarat på de olika enkätfrågorna. I avsnitt 7.1 redogör jag för orsakerna till att eleverna går med i Power Club och i avsnitt 7.2 för elevernas åsikter om Power Club-kontraktet. I avsnitt 7.3 redovisas vilka erfarenheter eleverna har av verksamheten i och avsnitt 7.4 presenteras elevernas önskemål på aktiviteter i Power Club.

7.1 Orsaker till deltagande i Power Club

I undersökningen söktes svar på frågan varför eleverna går med i Power Club. Jag ville också veta om det finns skillnader i svaren mellan könen, årskurserna och skolorna.

Orsakerna till varför eleverna går med i Power Club undersöktes i enkäten med hjälp av två enkätfrågor med nio olika variabler att ta ställning till. Eleverna fick genom en Likert-skala med 6 steg bedöma vilka orsaker och vilka personer som påverkat dem till att gå med i klubben. I skalan stod siffran 1 för det negativa svaret ”inte alls viktigt” och siffran 6 för det positiva svaret ”mycket viktigt”.

Elevernas orsaker till att gå med i Power Club

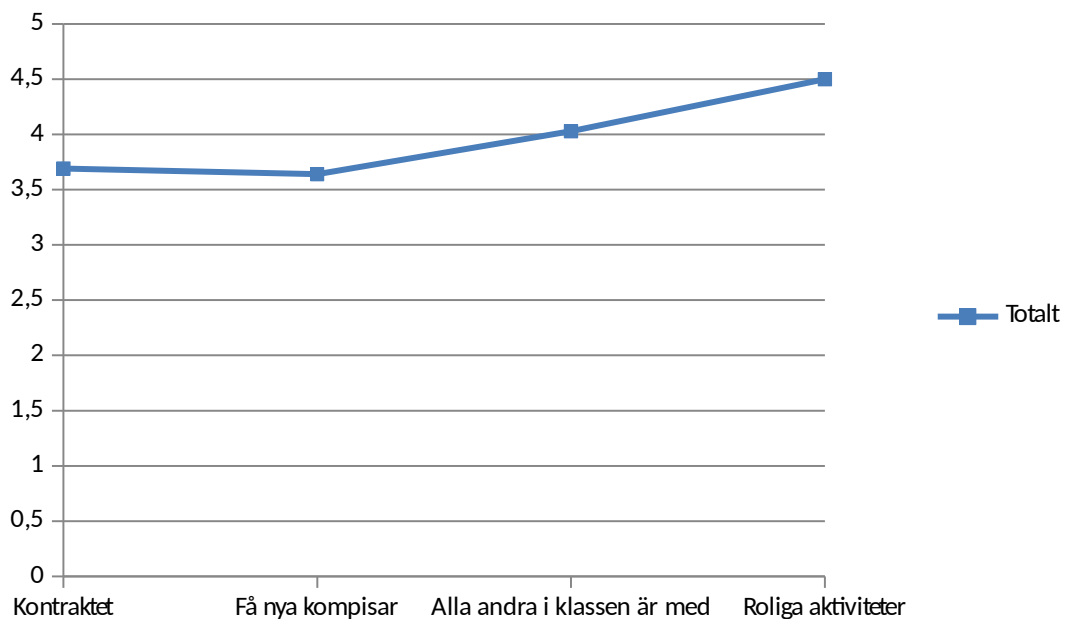
I den första enkätfrågan skulle eleverna ange hur viktiga olika orsaker var för dem när de gick med i Power Club. De alternativ som eleverna skulle ta ställning till var om Power Club-kontraktet påverkat dem att gå med i klubben, om de gick med för att få nya kompisar eller för att alla andra i klassen är med, om de ville vara med för att kunna delta i aktiviteterna eller om de gått med i Power Club av någon helt annan orsak.

Resultatet visar att eleverna anser att klubbaktiviteterna och att alla andra i klassen är med är de viktigaste orsakerna till att gå med i klubben. Att få nya kompisar hade för eleverna minst betydelse för medlemskap. Det fanns inga skillnader mellan kön och årskurs men nog mellan skolorna.

Det fanns en signifikant skillnad mellan hur viktiga eleverna upplevde att de olika orsakerna till att gå med i Power Club var $F(2,73, 891,90) = 121,31, p < 0,005$

$\eta^2 = 0,27$ (Figur 1). För eleverna var den viktigaste orsaken till att gå med i Power Club de roliga aktiviteterna (4,5).

Det faktum att alla andra i klassen är med (4,03) var signifikant viktigare för eleverna än Power Club-kontraktet (3,69). Att få nya kompisar (3,64) var mindre viktigt för medlemskap än alla de övriga variablerna.

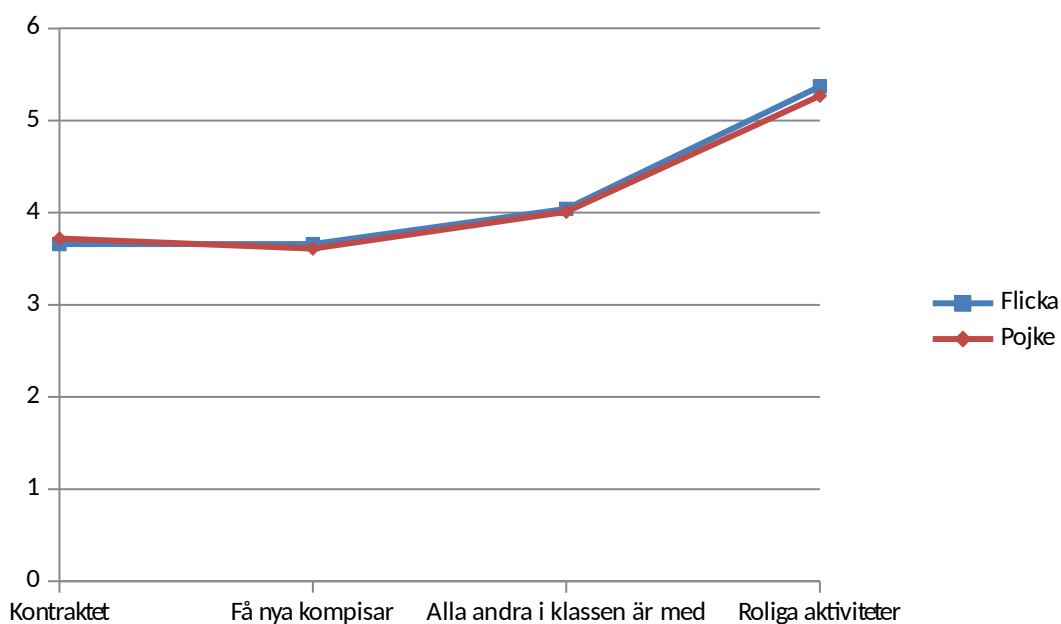

Figur 1. Elevernas orsaker till att gå med i Power Club

Orsaker till deltagande i Power Club i relation till kön, årskurs och skola

Gällande orsaker till att gå med i Power Club fanns det ingen signifikant skillnad i

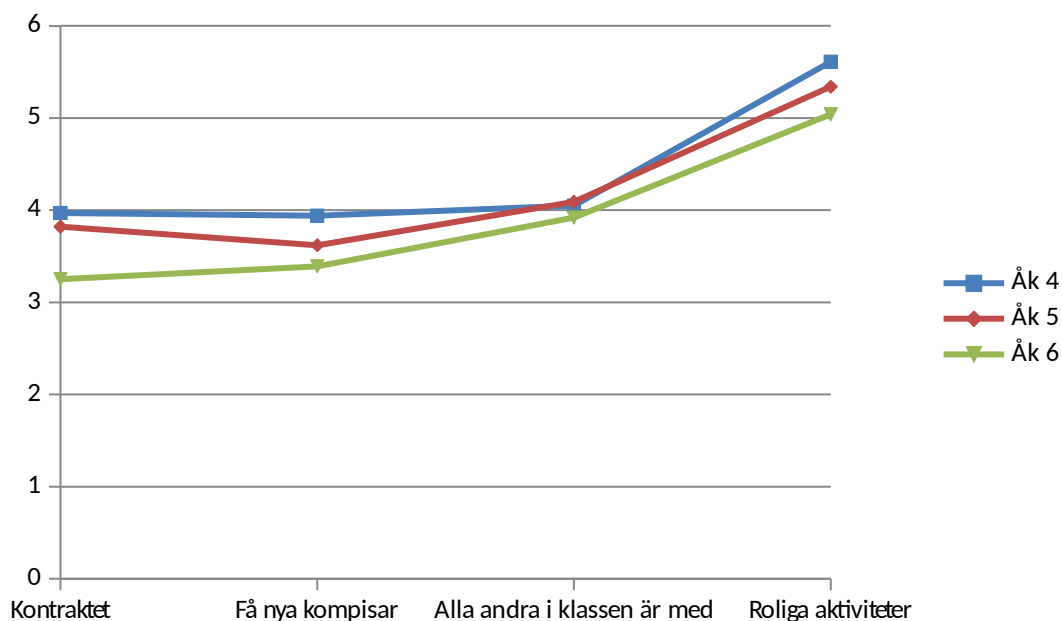
svaren mellan könen $F(2,73, 888,95) = 0,22, p > 0,05$ $\eta^2 = 0,00$ (Figur 2). Både flickorna och pojkarna tyckte att de roliga aktiviteterna var viktigast för medlemskap i klubben och att få nya kompisar var för dem minst viktigt.

Figur 2. Elevernas orsaker till att gå med i Power Club i relation till kön

Det fanns inga signifikanta skillnader i hur eleverna på de tre olika årskurserna svarat

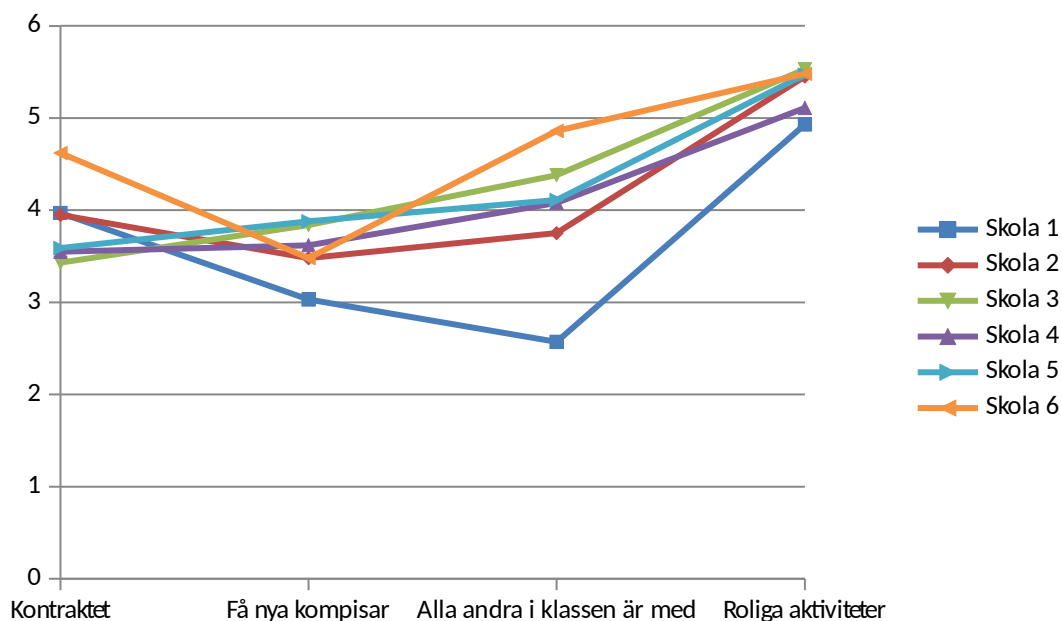
angående orsaker till att gå med i Power Club $F(2,73, 888,33) = 1,25, p > 0,05$ $\eta^2 = 0,01$ (Figur 3). Eleverna i årskurs 4 gav de mest positiva svaren. Överlag uppkom störst skillnad i svar mellan eleverna i årskurs 4 och årskurs 6.

Figur 3. Elevernas orsaker till att gå med i Power Club i relation till årskurs

Det fanns signifikanta skillnader i svaren mellan de sex olika skolorna $F(2,75,$

$886,78) = 3,93, p < 0,005, \eta_p^2 = 0,06$ (Figur 4). Störst skillnad uppkom vid variabeln ”alla andra i klassen är med”. I 5 av 6 skolor var klasskompisarnas deltagande en viktig orsak för eleverna till att gå med i klubben, medan det i en av skolorna inte ansågs vara viktigt.

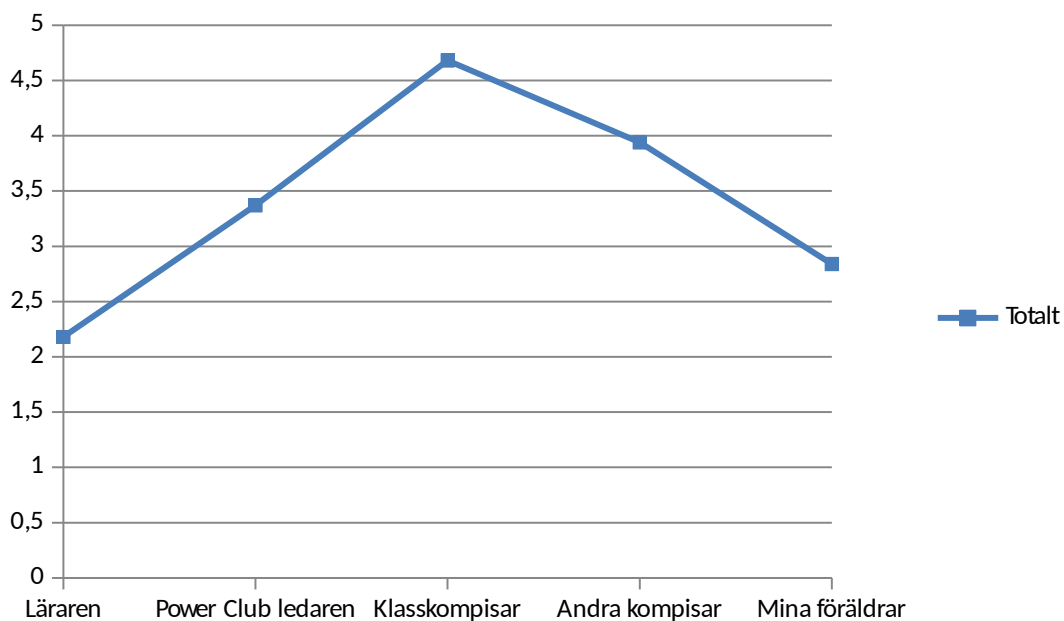

Figur 4. Elevernas orsaker till att gå med i Power Club i relation till skola
Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben

Den andra enkätfrågan som berörde forskningsfrågan varför eleverna går med i Power Club, handlade om vilka personer som påverkat deras beslut. De olika personerna som eleverna skulle ta ställning till var läraren, Power Club-ledaren, klasskompisar, andra kompisar, föräldrar och annat. Resultatet visade att klasskompisarna hade störst betydelse för medlemskap i klubben, medan läraren hade minst betydelse. Andra kompisar var viktigare för medlemskap än Power Club-ledaren, som i sin tur var viktigare än föräldrarna. Det fanns skillnader i svaren mellan årskurserna och skolorna. Det fanns dock ingen skillnad i svaren mellan könen.

Det fanns en signifikant skillnad i hur stor betydelse eleverna upplevde att olika personer hade för att de skulle gå med i Power Club $F(3,32, 1026,79) = 174,69, p <$

$0,005, \eta^2 = 0,36$ (Figur 5). För eleverna hade klasskompisarna (4,68) störst betydelse som orsak till varför de gick med i klubben. Andra kompisars (3,94) betydelse för deras deltagande var signifikant större än Power Club-ledarens (3,37). Power Club-ledarens betydelse var också signifikant större än föräldrarnas (2,84). Läraren hade minst betydelse för att eleverna skulle gå med i klubben (2,18).

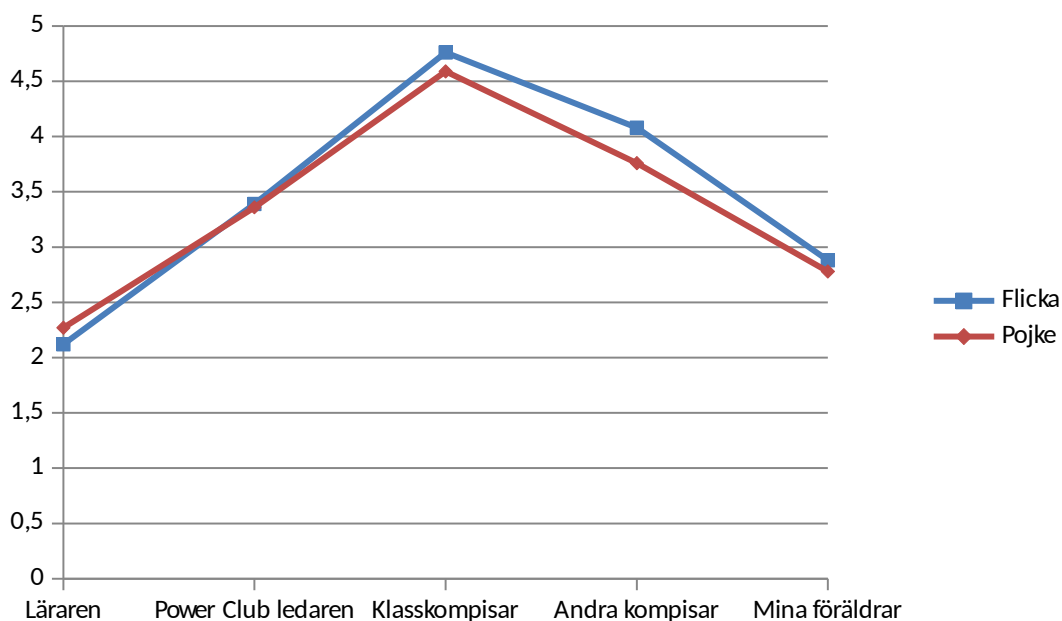

Figur 5. Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben

Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till kön, årskurs och skola

Det fanns ingen signifikant skillnad i svaren mellan könen på frågan gällande personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i Power Club $F(3,33,$

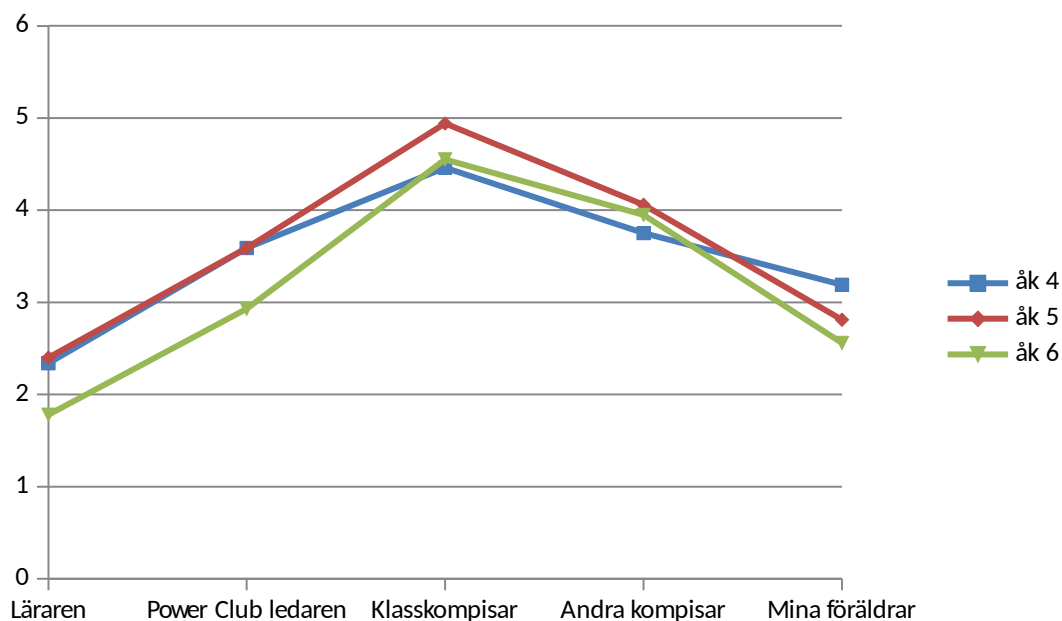
$1024,12) = 1,40, p > 0,05, \eta^2 = 0,01$ (Figur 6).

Figur 6. Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till kön

Det fanns signifikanta skillnader i svaren mellan eleverna i de tre olika årskurserna F

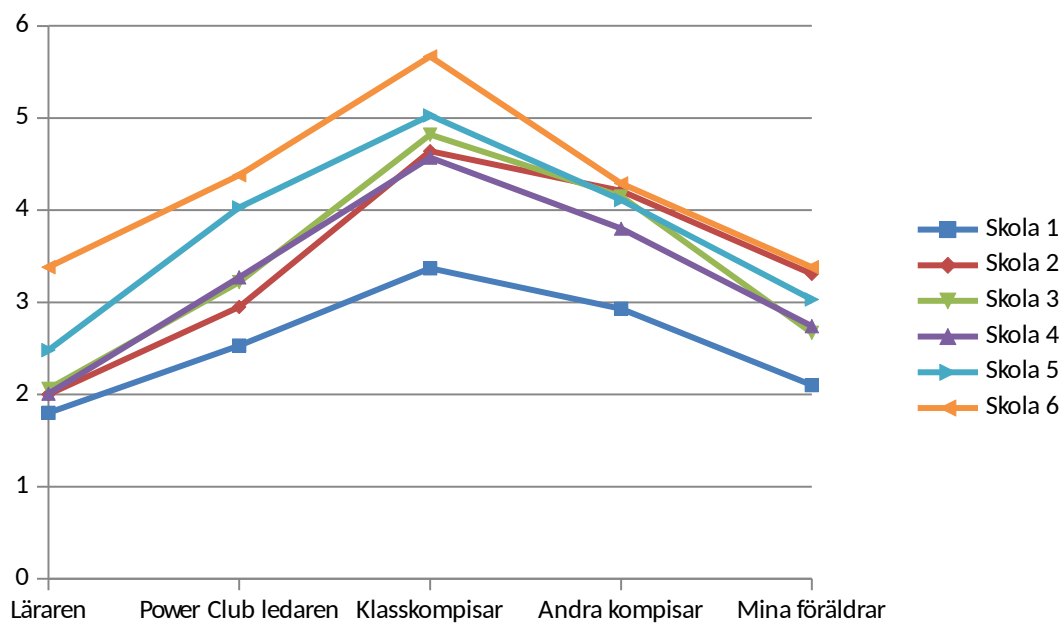
$(3,36, 1031,44) = 3,28, p < 0,005, \eta^2 = 0,02$ (Figur 7). Svaren skiljde sig mest vad gällde variablerna ”läraren” och ”Power Club-ledaren”, där eleverna i årskurs 4 och 5 svarat att dessa personer haft relativt stor betydelse för varför de gått med i klubben. Eleverna på årskurs 6 svarade att personerna inte haft stor betydelse. Resultaten visade även att det fanns skillnader när eleverna i årskurs 4 svarat att föräldrarna varit mer betydelsefulla för medlemskap i klubben än vad eleverna i årskurs 5 och 6 ansett. Överlag gav eleverna i årskurs 5 de mest positiva svaren.

Figur 7. Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till årskurs

Det fanns en signifikant skillnad mellan skolorna $F(3,32, 1007,61) = 1,92, p =$

$0,01, \eta_p^2 = 0,03$ (Figur 8). Resultatet visar att störst skillnad uppkom vid variablerna "Power Club-ledaren" och "klasskompisar". I några av skolorna ansågs klasskompisarna och ledarna vara av stor betydelse för att eleverna ska gå med i klubben, medan de i andra skolor inte hade lika stor betydelse. I en del av skolorna var exempelvis andra kompisar mer betydande för medlemskap än ledarna.

Figur 8. Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben i relation till skola

7.2 Åsikter om Power Club-kontraktet

Den andra forskningsfrågan syftade till att undersöka vad eleverna har för åsikter om det kontrakt som används i Power Club. Jag var intresserad av att veta om eleverna anser att kontraktslöftena är viktiga eller inte, om eleverna anser att vissa löften är viktigare än andra och i så fall vilka dessa löften är. I undersökningen ville jag också få reda på var eleverna tycker att kontraktet ska diskuteras. Slutligen ville jag undersöka om det fanns skillnader i svaren mellan könen, årskurserna och skolorna. I enkäten fanns två frågor som berörde elevernas åsikter om Power Club-kontraktet.

Hur viktiga eleverna anser att de olika Power Club-kontraktslöftena är

I den första enkätfrågan som berörde åsikter om Power Club-kontraktet skulle eleverna ange hur viktiga de olika kontraktslöftena är för dem. De löften som eleverna skulle ta ställning till var att vara en god kamrat, att vara rädd om andras saker, att visa respekt och förståelse för andra människor, att inte mobba eller slåss, att inte snatta eller begå andra brott, att inte använda tobak, alkohol eller andra droger samt att inte använda energidrycker under Power Club-aktiviteterna. Eleverna fick genom en Likert-skala med 6 steg bedöma hur viktiga de olika kontraktslöftena är för dem. I skalan stod siffran 1 för det negativa ”inte alls viktigt” och siffran 6 för det positiva ”mycket viktigt”. Överlag tyckte eleverna att kontraktslöftena var viktiga då deras medeltal för alla kontraktslöften låg på 5,59, det vill säga nära det positiva påståendet 6 ”mycket viktigt”.

Den enkätfråga som berörde åsikter om Power Club-kontraktet kunde tyvärr inte analyseras på samma sätt som de övriga frågorna. Orsaken till detta var att normalfördelningen i svaren var för toppig i och med att många elever svarat likartat på frågan. Jag blev därför tvungen att välja bort faktorerna kön, ålder och skola när svaren analyserades. Analysresultatet från denna fråga beskriver således bara vilka kontraktslöften som totalt sett var viktigast och vilka som var mindre viktiga. Eftersom jag blev tvungen att göra 28 Wilcoxon-test ökade risken för typ 1-fel och därför gjordes en Bonferroni-korrektion (Huck, 2012, s. 447, 176).

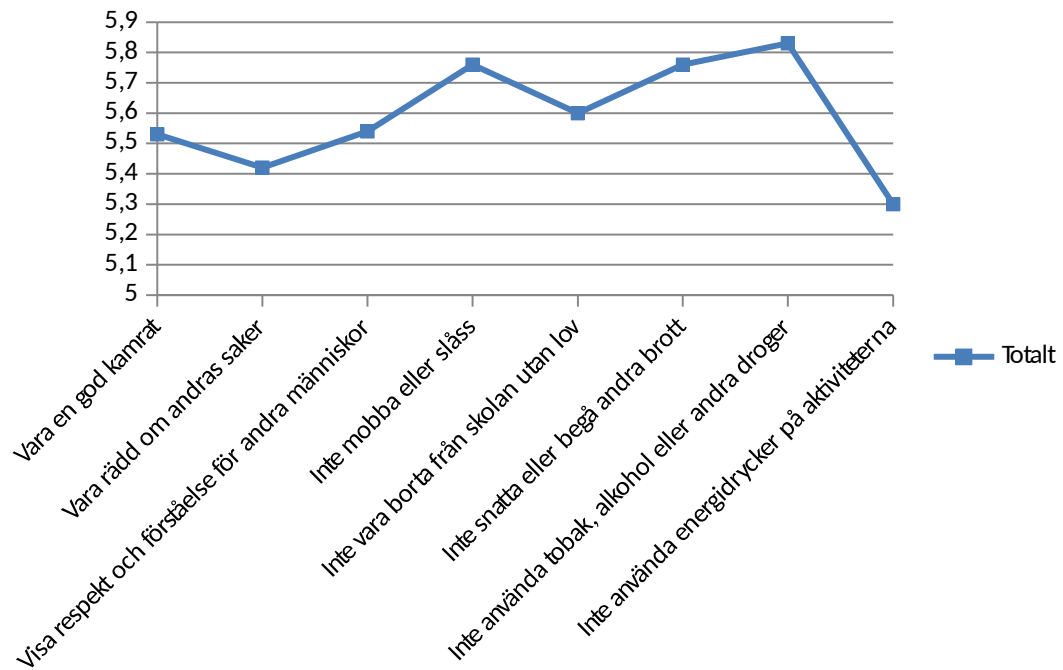
Det fanns signifikanta skillnader i hur viktiga de olika kontraktslöftena var för eleverna (Figur 9).

Att inte använda tobak, alkohol eller andra droger var signifikant viktigare än att vara en god kamrat $Z = -6,78$, $p < 0,002$, att vara rädd om andras saker $Z = -7,79$, $p < 0,002$ att visa respekt och förståelse för andra människor $Z = -6,29$, $p < 0,002$, att inte vara borta från skolan utan lov $Z = -5,78$, $p < 0,002$ och att inte använda energidrycker under aktiviteterna $Z = -8,50$, $p < 0,002$.

Att inte mobba eller slåss var signifikant viktigare än att vara en god kamrat $Z = -5,77$, $p < 0,002$, att vara rädd om andras saker $Z = -6,95$, $p < 0,002$, att visa respekt och förståelse för andra människor $Z = -5,55$, $p < 0,002$, att inte vara borta från skolan utan lov $Z = -3,74$, $p < 0,002$ och att inte använda energidrycker under aktiviteterna $Z = -5,25$, $p < 0,002$.

Att inte snatta eller begå andra brott var signifikant viktigare än att vara en god kamrat $Z = -5,23$, $p < 0,002$, att vara rädd om andras saker $Z = -7,14$, $p < 0,002$, visa respekt och förståelse för andra människor $Z = -4,91$, $p < 0,002$, inte vara borta från skolan utan lov $Z = -4,17$, $p < 0,002$ och att inte använda energidrycker under aktiviteterna $Z = -7,17$, $p < 0,002$.

Att vara en god kamrat $Z = -3,65$, $p < 0,002$, att visa respekt och förståelse för andra människor $Z = -3,98$, $p < 0,002$ och att inte vara borta från skolan utan lov $Z = -5,25$, $p < 0,002$ var signifikant viktigare än att inte använda energidrycker under aktiviteterna.

Figur 9. Hur viktiga eleverna anser att de olika Power Club-kontraktslöftena är

Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet

I den andra enkätfrågan som berörde elevernas åsikter om Power Club-kontraktet skulle eleverna svara på var de tycker att det är viktigt att diskutera kontraktet. De variabler eleverna tog ställning till var hemma, på Power Club, i skolan och aldrig. Eleverna fick genom Likert-skalan med 6 steg bedöma var det är viktigt att diskutera kontraktet. I skalan stod siffran 1 för det negativa ”inte alls viktigt” och siffran 6 för det positiva ”mycket viktigt”.

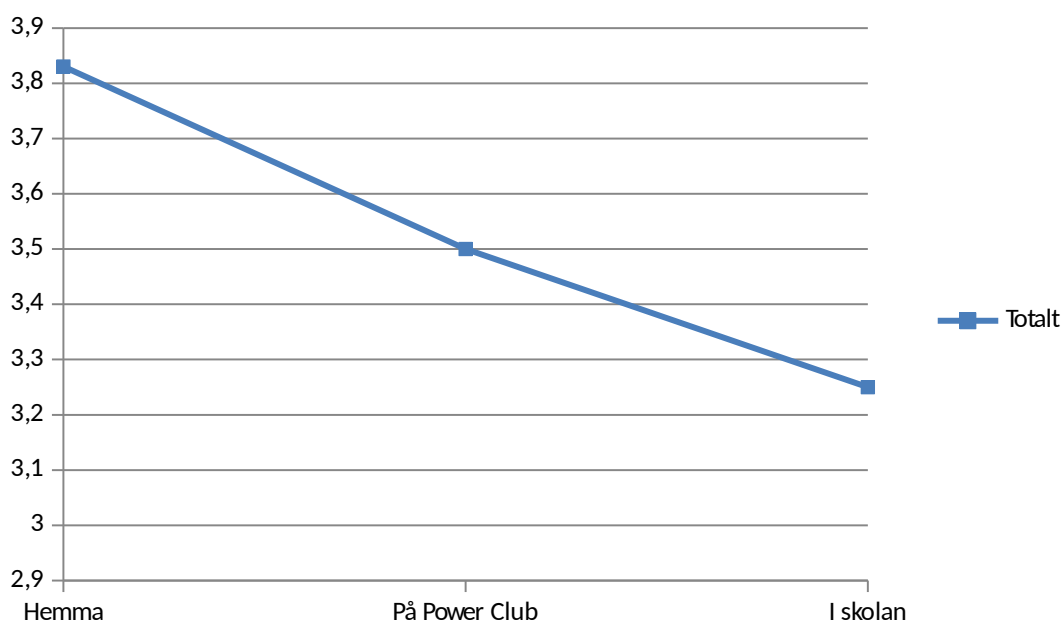
När resultatet analyserades framkom att det fanns flera olika sätt på vilka variabeln ”aldrig” kunde förstås. Påståendet var dåligt formulerat och eleverna hade därför förstått frågan på olika sätt. Således beslöt jag att stryka variabeln ”aldrig” ur resultatanalysen.

Resultatet visade att eleverna tyckte att det är viktigast att diskutera Power Club-kontraktet hemma (3,83). Eleverna tyckte att det var ganska viktigt att diskutera

kontraktet på Power Club (3,50) och minst viktigt att diskutera kontraktet i skolan (3,25).

Det fanns en signifikant skillnad i var eleverna tycker det är viktigt att diskutera

Power Club-kontraktet $F(2,52, 699,70) = 29,72, p < 0,001, \eta^2 = 0,10$ (Figur 10). Eleverna tyckte att det är mycket viktigare att diskutera kontraktet hemma än i skolan.

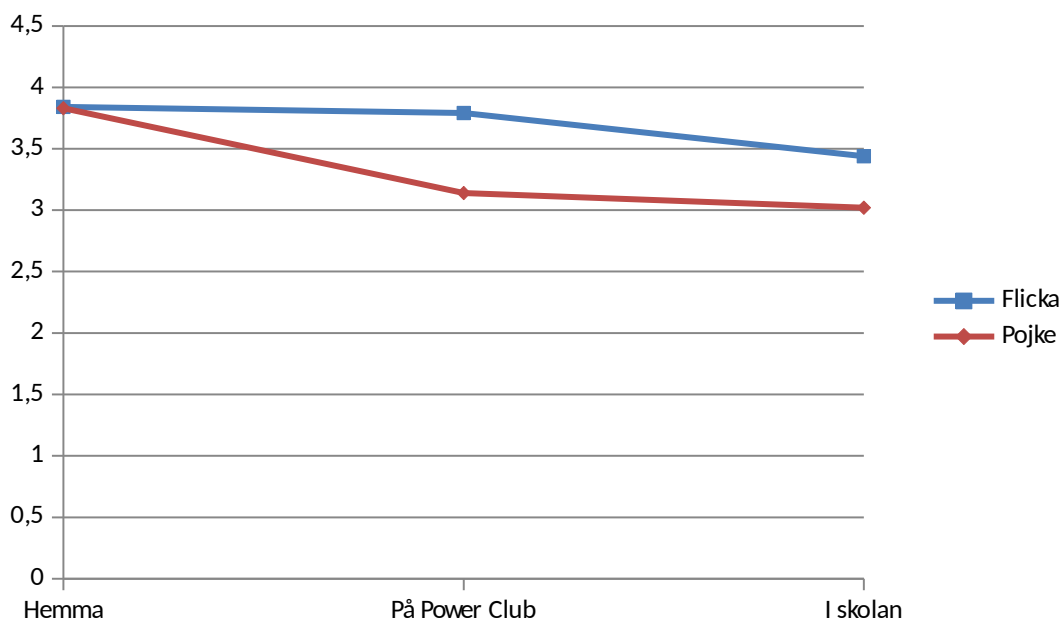

Figur 10. Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet

Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet i relation till kön, årskurs och skola

Det fanns en signifikant skillnad i svaren mellan könen gällande frågan om var det är

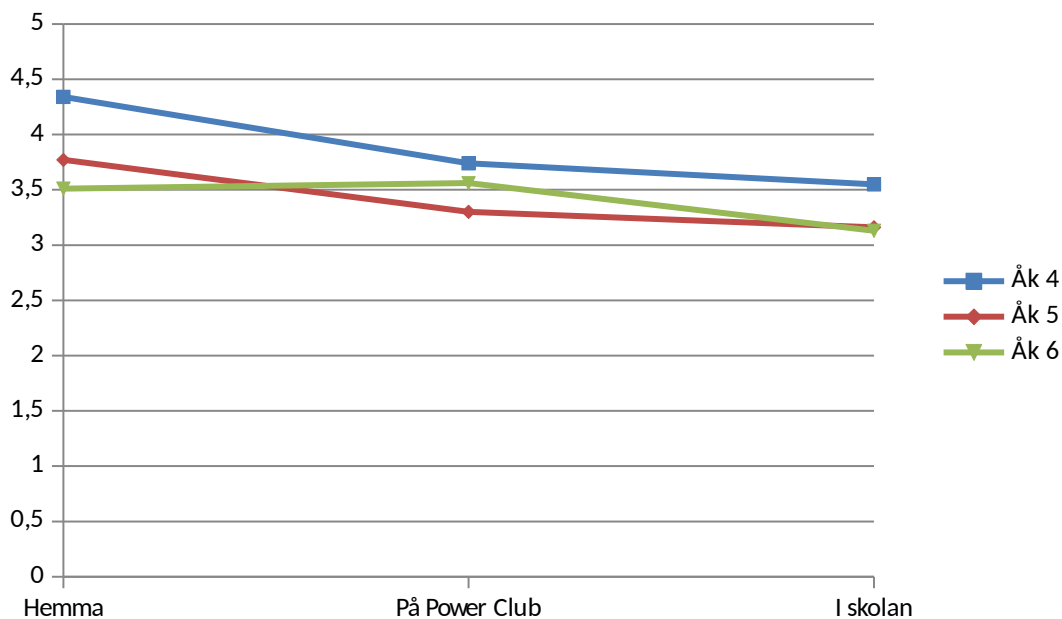
viktigt att diskutera Power Club-kontraktet $F(2,52, 698,94) = 3,24, p < 0,05, \eta^2 = 0,01$ (Figur 11). Svaren avvek mest från varandra på variabeln ”på Power Club.” Flickorna tyckte att det är viktigare att diskutera kontraktet när man är på Power Club än vad pojkarna tyckte. Överlag gav flickorna mer positiva svar än pojkarna.

Figur 11. Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet i relation till kön

På frågan om var det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet fanns det ingen signifikant skillnad mellan de tre olika årskurserna $F(2,52, 694,05) = 1,15, p > 0,05,$

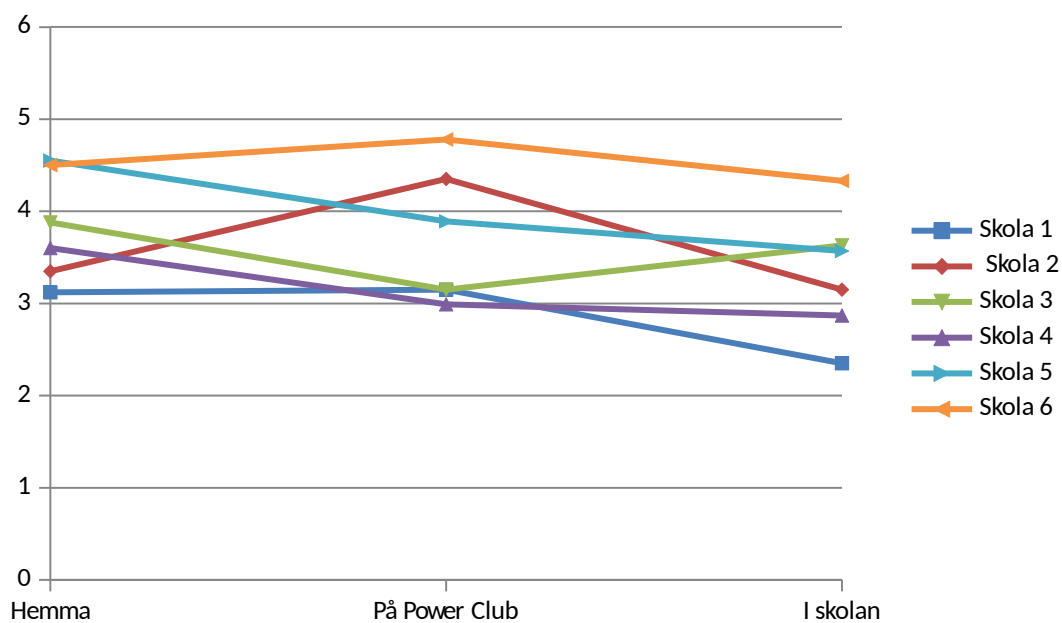
$\eta_p^2 = 0,01$ (Figur 12). Eleverna i årskurs 4 gav de mest positiva svaren.

Figur 12. Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet i relation till årskurs

I svaren på frågan om var det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet fanns ingen signifikant skillnad mellan de sex olika skolorna $F(2,51, 684,95) = 1,70, p >$

$0,05, \eta^2 = 0,03$ (Figur 13).

Figur 13. Var eleverna tycker det är viktigast att diskutera Power Club-kontraktet i relation till skola

7.3 Erfarenheter av Power Club-verksamheten

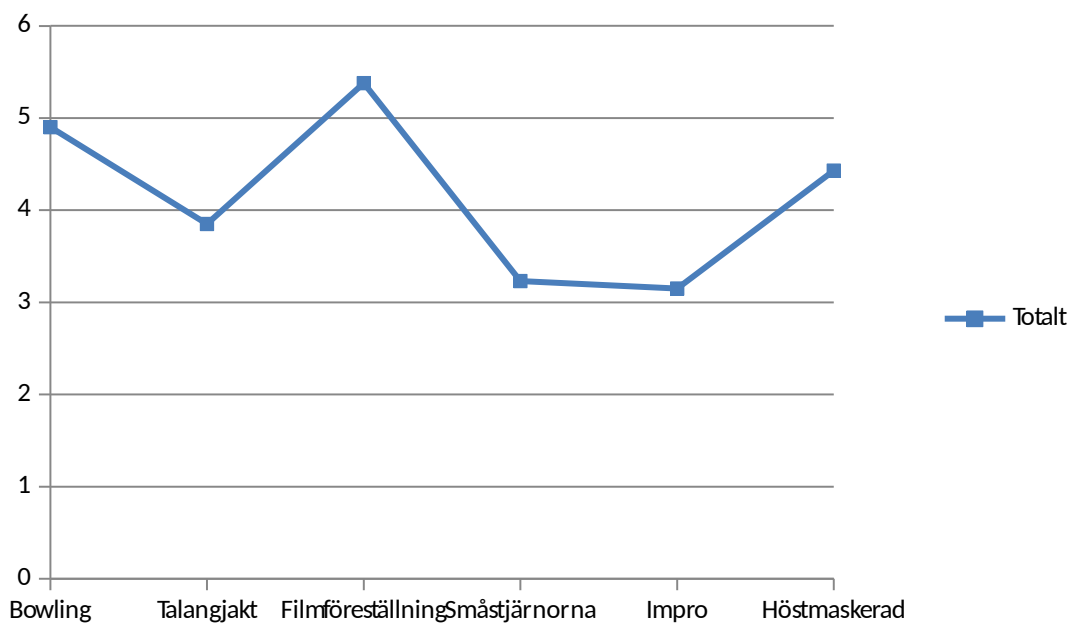
Den tredje forskningsfrågan berörde vilka erfarenheter eleverna har av Power Club-verksamheten. Eftersom klubbverksamheten för eleverna främst utgörs av de aktiviteter som ordnas, ville jag undersöka vilka aktiviteter som eleverna tycker mest respektive minst om. Jag var också intresserad av om svaren skulle skilja sig mellan kön, årskurs och skola.

Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är

I den enkätfråga som tangerar Power Club-verksamheten fick eleverna uppge hur roliga de tycker att de olika klubbaktiviteterna är. De aktiviteter som eleverna tog ställning till var bowling, talangjakt, filmföreställning, Småstjärnorna, Impro (teaterskoj) och höstmaskerad. Eleverna fick genom en Likert-skala med 6 steg ange hur roliga de tycker att de olika aktiviteterna är. I skalan stod siffran 1 för det negativa ”inte alls roligt” och siffran 6 för det positiva ”mycket roligt”. Resultatet visar att eleverna tyckte att filmföreställningen och bowlingen var de roligaste aktiviteterna och Impro (teaterskoj) den minst roliga. Det fanns skillnader i svaren mellan kön och skola men ingen skillnad i svaren mellan årskurserna. Överlag gav eleverna positiva svar om verksamheten. På skalan 1–6 låg medeltalet i svaren på 4,16.

Det fanns signifikanta skillnader i hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club

aktiviteterna är $F(4,38, 713,53) = 98,11, p < 0,005, \eta_p^2 = 0,38$ (Figur 14). Eleverna svarade att filmföreställningen är den roligaste aktiviteten (5,38). Bowlingen (4,90) var enligt eleverna signifikant roligare än höstmaskeraden (4,43), talangjakten (3,85) och Småstjärnorna (3,23). Höstmaskeraden var i sin tur roligare än talangjakten och Småstjärnorna. Impro (teaterskoj) tycker eleverna att är mindre roligt än alla de övriga aktiviteterna (3,15).

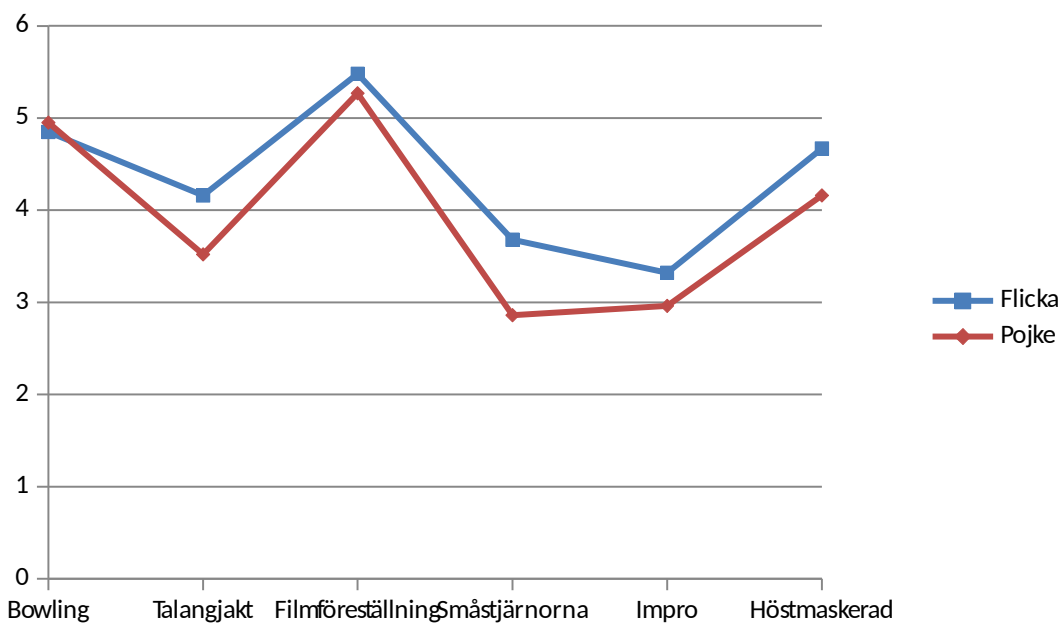

Figur 14. Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är

Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är i relation till kön, årskurs och skola

Det fanns signifikanta skillnader i svaren mellan könen $F(4,40, 712,81) = 2,78, p <$

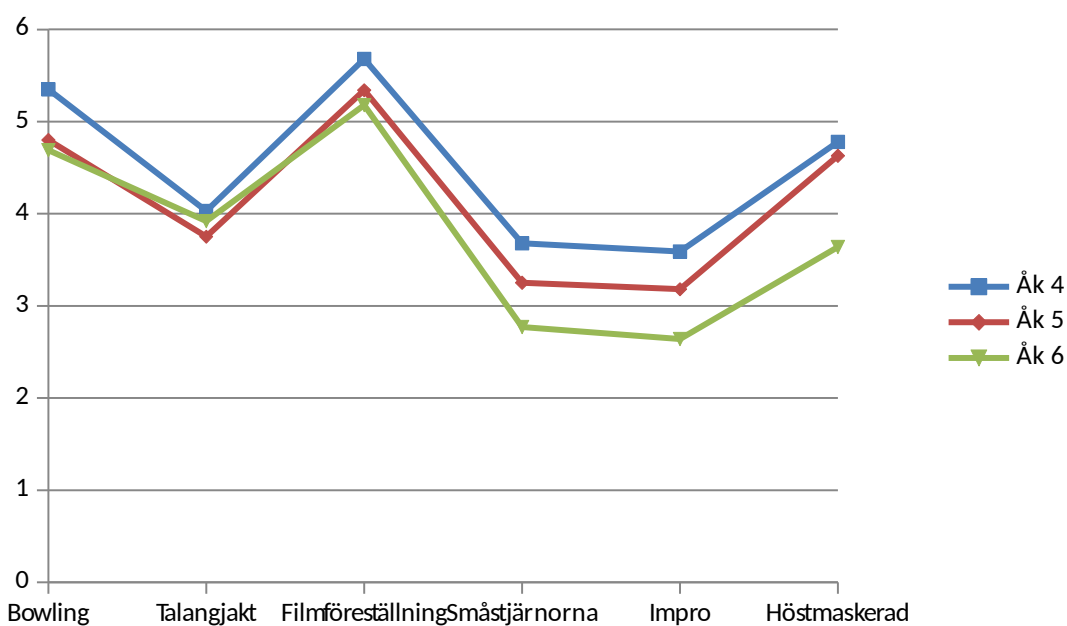
$0,05, \eta^2 = 0,02$ (Figur 15). Vid variablerna "Talangjakt" och "Småstjärnorna" uppkom störst skillnad i svaren. Flickorna tyckte att aktiviteterna var mycket roliga medan pojkarna tyckte de var mindre roliga. Överlag gav flickorna mer positiva svar.

Figur 15. Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är i relation till kön

Det fanns inga signifikanta skillnader mellan de tre olika årskurserna gällande hur

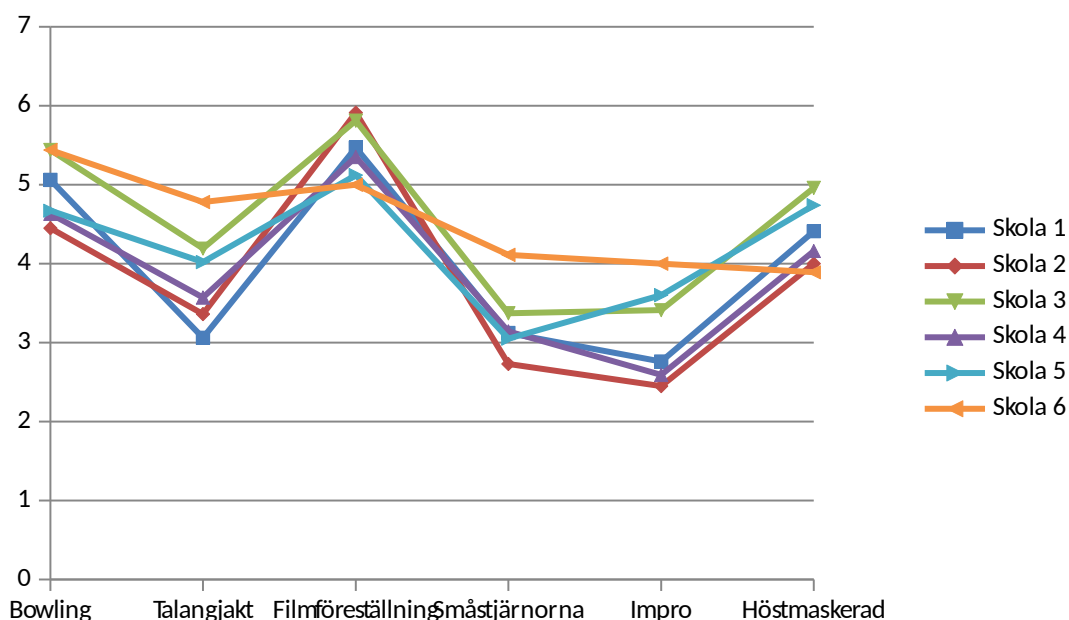
roliga eleverna tycker att aktiviteterna är $F(4,35, 699,65) = 1,87, p > 0,05, \eta_p^2 = 0,02$ (Figur 16). De mest positiva svaren gav eleverna i årskurs 4.

Figur 16. Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är i relation till årskurs

I analysen av resultaten framkom att det i frågan gällande aktiviteterna fanns signifikanta skillnader i svaren mellan skolorna $F(4,38, 692,53) = 2,88, p < 0,005,$

$\eta^2 = 0,08$ (Figur 17). Eleverna i en av skolorna tyckte att klubbaktiviteterna Småstjärnorna och Impro (teaterskoj) var ganska roligt medan eleverna i 5 av 6 skolor tyckte att det var mindre roligt. Angående "Impro" svarade hälften av eleverna i skolorna att det var mindre roligt och eleverna i den andra hälften av skolorna tyckte att det var ganska roligt.

Figur 17. Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är i relation till skola

7.4 Förslag på klubbaktiviteter

I enkätundersökningen fanns en öppen fråga som analyserades genom meningskategorisering. I den öppna frågan fick eleverna skriva önskemål på aktiviteter i Power Club. I detta kapitel analyseras resultaten från enkätundersökningens öppna fråga *”Finns det andra aktiviteter du önskar att skulle finnas i Power Club?”*.

Som redan framgått var antal informanter i undersökning 335 och av dessa var det sammanlagt 223 som svarade på den öppna frågan. Sammanlagt 31 elever svarade att de inte önskar några andra aktiviteter i klubbverksamheten medan 21 elever besvarade frågan med ”vet ej”. Totalt 112 elever lämnade frågan helt obesvarad. Några elever gav fler än ett önskemål men många lämnade frågan obesvarad, därför blev det totala antalet utsagor 269. Vid analys av elevernas önskemål på aktiviteter till Power Club kunde sex olika kategorier urskiljas. I tabell 1 framgår elevernas önskemål på aktiviteter. Procenten i tabellen har räknats ut genom att antal önskemål som placerats i respektive kategori har dividerats med det totala antalet svar som eleverna gav.

Tabell 1. *Elevers önskemål på aktiviteter i Power Club (n=269)*

Kategori	Antal	%
Kategori A) Kultur och musik	64	24
Kategori B) Sportaktiviteter	58	22
Kategori C) Resor och utflykter	51	19
Kategori D) Lekaktiviteter	21	8
Kategori E) Matrelaterade aktiviteter	13	5
Kategori F) Tävlingar och uppträdanden	10	4
Kategori G) Inga önskemål	31	12
Kategori H) Vet ej	21	8
Totala antalet svar	269	

Kategori A: Kultur och musik

Kategori A var den mest populära kategorin bland eleverna (n=64, 24%). Orsaken till att denna kategori blev så framträdande berodde till stor del på elevernas många önskemål om olika former av disco. Biobesök och maskerad var även återkommande önskemål. Några elever önskade teaterbesök och någon ville se artisterna Cheek och Isac Elliot.

Ha typ disco och isac elliot skulle komma dit och sjunga! (flicka åk 4)

Höstmaskerad, Impro, filmföreställning. (flicka åk 5)

Typ mera filmföreställningar. Bättre disco! (flicka åk 6)

Kategori B: Sportaktiviteter

Ungefär en femtedel av eleverna (n=58, 22%) önskade att någon form av sportaktivitet skulle finnas i Power Club. Med sportaktiviteter avses bland annat olika former av bollsport så som fotboll, innebandy, bollspel, minigolf och tennis. Vintersportaktiviteter så som slalom, ishockey, skidåkning och skirning var också populära önskemål. Till de mer ovanliga sportaktiviteter som önskades framkom parkour, ridning, bowling och klättring. Speciellt flickor hade önskat ridning och dans som aktiviteter. Simning och löpning var två andra populära alternativ och någon önskade också en hel idrottsdag utomhus.

Typ idrotts aktivitet att vi är i Botnia Hallen och spelar fotboll eller fara till Tennis Center och spela tennis! (pojke åk 6)

Fa och simma till simhallen eller till tropiclandia. Eller fa på springtävlingar. De skulle va bra! (flicka åk 4)

Parkour träning och uppvisning. (pojke åk 4)

Kategori C: Resor och utflykter

Flertalet elever (n=51, 19%) ville att man skulle åka på någon resa eller utflykt i Power Club. Nöjesparken Wasalandia och badparadiset Tropiclandia var ständigt återkommande önskemål. Nöjesparkerna Särkänniemi i Tammerfors och Power Park i Härmä framfördes som reseförslag och någon ville besöka ett zoo. Allmänna önskemål var resor, övernattningar och läger, medan mer specifika önskemål var rymdresa och resa till Teneriffa.

Vi skulle kunna fara till Wasalandia o Tropiclandia. (flicka åk 5)

Rymdresa till månen eller till Pluto. (pojke åk 5)

Att ha övernattningar, mera resor till andra ställen. (flicka åk 5)

Kategori D: Lekaktiviteter

En del av eleverna framförde olika former av lekaktiviteter som sina önskemål (n=21, 8 %). I den här kategorin fanns önskemål om lekar som paintball, airsoftkrig och ”Jackass” för barn. Några elever önskade att man skulle leka Snöbollen, speciellt under disco, och någon hade skrivit som önskemål att lära känna eleverna i åk 4 bättre. En del av önskemålen var kulturellt förankrade, till exempel att spela teater, göra cirkus, ha bildkonst eller jobba med musik och remixa låtar i en musikverkstad. Någon elev ville ha utomhusaktiviteter medan en annan önskade spela dataspel.

Snöbollen på discon, bättre musik, snällare regler!! (flicka åk 5)

Airsoftkrig, Paintboll. (pojke åk 5)

Simning, Bakning, Bildkonst, Musikverkstad, paintball, fotbollsturnering. (flicka åk 5)

Kategori E: Matrelaterade aktiviteter

Några elevers önskemål (n=13, 5 %) berörde mat i någon form. Dessa elever önskade att man skulle äta pizza, gå på restaurang eller fara till pizzarestaurangen Rax. Knytkalas i olika former fanns som ett önskemål och någon elev tyckte att chipsätning kunde vara en aktivitet. Matlagning och bakning var andra återkommande önskemål i denna kategori.

Knytkalas (stort). (flicka åk 5)

Småstjärnorna igen och knytkalas med stationer. (flicka åk 6)

Baka. (flicka åk 6)

Kategori F: Tävlingar och uppträdanden

Några elever (n=10, 4%) föreslog någon form av tävling eller uppträdande som en Power Club aktivitet. Tävlingar som önskades var sångtävling, talangjakt och Småstjärnorna. Talangjakten är en tävling där alla som vill får uppträda med något som de är speciellt bra på medan Småstjärnorna går ut på att uppträda som och efterlikna sin favoritartist under en inövad låt. Någon önskade en konståvling där man tävlar i skapande och någon annan föreslog springtävlingar. Ett annat idrottsrelaterat tävlingsönskemål var Gladiatorerna. Gladiatorerna är ett underhållningsprogram känt från tv där utmanare får kämpa mot muskulösa män och kvinnor i olika utmaningar och grenar.

Småstjärnorna igen... (flicka åk 6)

Mera disco och en talangjakt. (pojke åk 4)

Konståvling. (flicka åk 5)

Kategori G: Inga önskemål

En del av eleverna (n=31, 12%) hade inga önskemål på andra aktiviteter utan verkade nöjda med de aktiviteter som Power Club redan erbjuder.

Nej. (pojke åk 6)

Inget speciellt. (flicka åk 5)

Nope. (pojke åk 6)

Kategori H: Vet ej

Det fanns också flertalet elever som inte visste om de önskade sig några andra aktiviteter eller som inte kunde komma på några önskemål på aktiviteter (n=21, 8%).

Jo men kommer inte på nu. (flicka åk 5)

Vet inte. (flicka åk 5)

Jag kommer inte på nå nu. (flicka åk 4)

Sammanfattning

Resultaten visar att eleverna deltar i klubbverksamheten främst på grund av de aktiviteter som ordnas och för att klasskompisarna också är med. Eleverna anser att det viktigaste kontraktlöftet i Power Club-kontraktet är att ”inte använda tobak, alkohol eller andra droger” och de tycker att kontraktet bör diskuteras hemma. Den roligaste aktiviteten tycker eleverna att är filmföreställning och den minst roliga Impro (teaterskoj). Eleverna har många förslag på aktiviteter till klubben. Flest förslag finns i kategorierna ”kultur och musik”, ”sportaktiviteter” och ”resor och utflykter”.

8 Sammanfattande diskussion

I detta kapitel diskuteras inledningsvis fördelar och eventuella nackdelar med de metoder som använts. I avsnitt 8.2 diskuteras det erhållna resultatet och jämförs med tidigare forskning på området. Avslutningsvis ger jag min åsikt om studien och ger förslag till fortsatt forskning.

8.1 Metoddiskussion

Eftersom jag ville göra en utvärdering av den drogforebyggande klubbverksamheten Power Club ansåg jag det oundvikligt att använda någon annan form av undersökningsmetod än kvantitativ enkät med Likert-skala. Enkäten innehöll dessutom en öppen fråga där eleverna själva fick skriva in förslag på klubbaktiviteter. Eventuella risker med den här typen av undersökning är att det kan finnas tillfälligheter eller faktorer som påverkar elevens svar. Exempelvis kan en elev missförstå instruktionerna eller välja att svara precis som kompisens bredvid. Också det faktum att eleven nyss blivit medlem och inte deltagit i några aktiviteter kan påverka svaren i enkäten. För att minimera denna risk kunde jag själv ha varit närvarande i klasserna när enkäten blev ifylld. Jag hade dock ett så stort antal respondenter att det skulle varit logistiskt och tidsmässigt ineffektivt. Faktorer av den här typen har dock inte nämnvärt påverkat slutresultatet i undersökningen eftersom ett stort antal respondenter deltog.

En annan riskfylld aspekt gällande enkätundersökning är om påståendena faktiskt mäter vad de skall mäta (Trost, 2012, s. 63). Validiteten i min undersökning torde vara godtagbar eftersom jag testat enkäten på både Power Club-ledarna och på verksamhetsledaren. Jag diskuterade också enkäten med både min skrivhandledare och statistikhandledare.

Frågorna i enkäten borde inte skapat några större tolkningsproblem eftersom jag använde ett så enkelt och begripligt språk som möjligt (Trost, 2012, s. 63). Eleverna har svarat på alla frågor som hade fasta svarsalternativ. Däremot har en del elever lämnat den öppna frågan obesvarad. I de fall där de övriga frågorna besvarats men inte den öppna frågan, kan jag anta att eleverna inte haft några förslag, vilket en del elever också poängterat. Den fråga i enkäten som krävde att man deltagit i aktiviteter för att kunna besvara den, hade givetvis några tomma svar. Beslutet att göra en kvantitativ undersökning var bra eftersom det inte hade varit möjligt att få in ett så stort undersökningsmaterial med en kvalitativ metod. De kvalitativa svaren från den öppna frågan gav dock ett mycket intressant material och var ett bra komplement till den kvantitativa delen av enkäten.

I efterhand är det tydligt att en del frågor i enkäten hade mindre relevans gällande en del forskningsfrågor än andra. Frågor som mer specifikt inriktade sig på åsikter gällande användningen av Power Club-kontraktet kunde ha förekommit. Den sista frågan i enkäten gällde var eleverna tycker att man borde prata om kontraktet, ”Var tycker du att det är viktigt att diskutera kontraktet? Ringa in den siffra som passar bäst.”. På grund av att frågan var dåligt formulerad blev det sista påståendet ”aldrig”-inte alls viktigt eller mycket viktigt, svår att fylla i. Därför valde jag att inte ta med svaren från det sista påståendet i min analys. Trots vissa svagheter har jag ändå funnit intresseväckande och inspirerande svar som förhoppningsvis kommer att kunna vidareutveckla klubbverksamheten i positiv riktning. Många nya och intressanta aspekter uppkom även vid analys av resultaten.

8.2 Resultatdiskussion

I undersökningen ville jag utvärdera Power Clubs drogförebyggande klubbverksamhet ur elevernas synvinkel. De huvudsakliga forskningsfrågorna var varför eleverna är med i Power Club, vad de har för erfarenheter av verksamheten och kontraktet och om de har förslag på aktiviteter i klubben. I resultatdiskussionen har jag lagt vikt vid att jämföra likheter och skillnader mellan olika grupper av elever. De grupper jag speglar resultaten mot är kön, årskurs och skola. Resultatdiskussionen presenteras i enlighet med forskningsfrågornas upplägg.

Orsaker till deltagande i Power Club

Orsakerna till varför eleverna går med i klubben undersöktes i enkäten med hjälp av två frågor med nio olika faktorer att ta ställning till. Eleverna bedömde vilka orsaker och vilka personer som påverkat dem till att gå med i klubben. Resultatet visar att eleverna anser att klubbaktiviteterna och att alla andra i klassen är med, är de viktigaste orsakerna till att gå med i klubben. Detta resultat kan jämföras med den undersökning som gjordes år 2008 av Ellonen och som visade att hobbyer har blivit en allt viktigare del av barns utveckling i samhället. Ellonens undersökning visade även att avsaknaden av hobbyer kan ha stor inverkan på barnets sociala utveckling. Orsaken, att få nya kompisar, hade för eleverna minst betydelse för medlemskap. I undersökningen framkom inga skillnader mellan kön och årskurs, medan det fanns skillnader mellan skolorna. I alla skolor förutom en var alternativet ”alla andra i klassen är med” en viktig orsak till varför eleverna gick med i Power Club.

Av de personer som påverkat eleverna att gå med i Power Club var det klasskompisarna och andra kompisar som hade störst betydelse. Minst betydelse hade föräldrarna och läraren. Det fanns inga skillnader i svaren mellan könen eller skolorna, men mellan årskurserna. Störst skillnad uppkom mellan elever på årskurs 4 och årskurs 6. Elever på årskurs 4 tyckte att läraren, Power Club-ledaren och föräldrarna haft större betydelse för medlemskap än vad elever i årskurs 6 tyckte. Överlag gav elever på årskurs 4 de mest positiva svaren.

Således går eleverna med i Power Club huvudsakligen för att de ska få delta i klubbaktiviteterna och att för att klasskompisar och andra kompisar också är med i klubben.

Åsikter om Power Club-kontraktet

I enkäten fanns två frågor som berörde det kontrakt som används i Power Club. I den första frågan fick eleverna enskilt värdera alla de löften som finns i kontraktet. På grund av en för toppig normalfördelning på svaren kunde jag inte analysera om det fanns skillnader mellan kön, årskurs eller skola. Istället analyserades helheten, det vill säga vad alla elever tillsammans svarat. Av svaren framgick att de två viktigaste kontraktslöftena enligt eleverna var att ”inte använda tobak, alkohol eller andra droger” och att ”inte mobba eller slåss”. Resultatet kan relateras till Järvinen (2008a, s. 14) som menar att klubbverksamhet skiljer sig från formell inläring genom att verksamheten strävar efter att uppfylla någon form av praktisk målsättning. Klubbledaren fungerar som ett stöd i processen att uppnå den tillsammans definierade målsättningen.

De löften som var minst viktiga enligt eleverna var att ”inte använda energidrycker under aktiviteterna” och att ”vara rädd om andras saker”. Generellt sett gav eleverna positiva svar om kontraktslöftena då medeltalet för alla kontraktslöften låg på 5,59 på en skala från 1–6. Dessa resultat kan relateras till Kenttälä (2008, s. 14) som poängterar att skolans klubbar stöder elevernas sociala färdigheter och kan hjälpa eleverna att växa till människor med samhällsansvar.

I den andra enkätfrågan om kontraktet skulle eleverna ta ställning till var de tycker att det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet. Resultatet visade att eleverna tycker att det är viktigast att diskutera kontraktet hemma och minst viktigt i skolan. Resultatet kan jämföras med Kasurinen (2008, s. 35) som konstaterar att man genom klubbverksamhet kan stöda samarbetet mellan hem och skola speciellt då föräldrar och vårdnadshavare tas med vid planering av klubbarnas innehåll och vid genomförande av verksamheten. På detta sätt kan man stärka skolans och vårdnadshavarnas gemensamma syn på fostrandets mål och principer.

Det fanns skillnader i svaren mellan könen men inte mellan årskurserna eller skolorna. Flickorna tycker att det är viktigare att diskutera kontraktet på Power Club än pojkarna. Överlag gav eleverna på årskurs fyra de mest positiva svaren. Resultatet visar därmed att elevernas inställning till kontraktet överlag är mycket positiv. För eleverna var den viktigaste målsättningen i kontraktet att man inte använder tobak, alkohol eller andra droger. Eleverna anser vidare att kontraktet och dess innehåll bör diskuteras hemma och inte i skolan.

Erfarenheter av Power Club-verksamheten

I enkäten fanns en fråga som behandlade klubbverksamheten. I denna fråga skulle eleverna ta ställning till alla de klubbaktiviteter som de själva deltagit i. Undersökningen visar att elevernas inställning överlag är positiv till aktiviteterna. På skalan 1–6 låg elevernas medeltal på 4,16. Detta resultat kan jämföras med tidigare forskning av Forster (2003, s. 7–12, 20). Han menar att drogförebyggande program som visat sig vara effektiva är program som inte fokuserat på särskilda problemområden, utan strävat efter att påverka beteende och kognition genom strukturerade aktiviteter.

Eleverna svarade att filmföreställningen, bowlingen och höstmaskeraden var de roligaste aktiviteterna. Den minst roliga aktiviteten tyckte eleverna var Impro (teaterskoj). I denna fråga fanns ingen skillnad mellan eleverna på olika årskurser, men nog mellan könen och skolorna. Överlag hade flickorna en mer positiv inställning till aktiviteterna.

Den största skillnaden i svaren fanns i att flickorna tyckte att talangjakten och Småstjärnorna var mycket roliga aktiviteter medan pojkarna tyckte de var mindre roliga. Eleverna på årskurs fyra gav de mest positiva svaren. De skolvisa skillnaderna syntes bäst i aktiviteten Småstjärnorna där eleverna i 5 av 6 skolor tyckte att aktiviteten var mindre rolig, medan eleverna i en skola svarade ganska rolig. Impro tyckte eleverna i 3 av skolorna att var ganska roligt och eleverna i de 3 resterande skolorna mindre roligt.

Således hade eleverna överlag positiva åsikter om klubbverksamheten och en positiv inställningen till de aktiviteter som ordnas. Eleverna tycker bäst om när klubben arrangerar filmföreställningar eller bowling, medan de inte är lika förtjusta i Impro (teaterskoj).

Förslag på klubbaktiviteter

I enkäten fanns en öppen fråga där eleverna fick skriva förslag på aktiviteter i Power Club. Av de 335 respondenterna var det 223 som svarade på den öppna frågan. Svaren analyserades kvalitativt genom meningskategorisering och vid analys av elevernas önskemål på aktiviteter till Power Club kunde sex olika kategorier urskiljas. Dessa kategorier var ”kultur och musik”, ”sportaktiviteter”, ”resor och utflykter”, ”lekaktiviteter”, ”matrelaterade aktiviteter”, ”tävlingar och uppträdanden”, ”inga önskemål” och ”vet ej”. Kategorin ”kultur och musik” var den mest populära kategorin och innehöll förslag som disco, biobesök och maskerad. Dessa resultat kan relateras till Kenttälä (2008, s. 6) som menar att klubbverksamheten i skolorna är en frivillig fritidssysselsättning för eleverna och innehållet i klubbarna ska planeras utgående från barnens behov och gärna i samarbete med föräldrarna.

Eleverna gav således många förslag på olika klubbaktiviteter. Sammanlagt 6 kategorier kunde identifieras och i varje kategori fanns många förslag på klubbaktiviteter. Detta visar på ett stort intresse hos eleverna i att delta i planeringen av verksamheten. Många av eleverna föreslog disco och filmföreställning som aktiviteter medan båda dessa förslag är aktiviteter som klubben redan arrangerar varje år. Detta visar på att eleverna även uppskattar de aktiviteter som redan ordnas av klubben.

8.3 Förslag till fortsatt forskning

En av de intressantaste aspekterna med undersökningen är elevernas positiva inställning till Power Club-kontraktet och de olika kontraktslöftena. Det skulle vara intressant att vidare undersöka om det faktum att eleverna skriver på kontraktet påverkar deras inställning till till exempel alkohol och droger eller mobbning. I denna undersökning kunde inte analyseras skillnader mellan kön, årskurs och skola i frågan angående åsikter om Power Club-kontraktet. Jag blev därför nyfiken på om svaren skulle skilja sig mycket just mellan flickor och pojkar eller mellan årskurs 4 och årskurs 6 i denna fråga.

Syftet med denna undersökning var att göra en utvärdering av det drogförebyggande programmet Power Club ur elevernas synvinkel. I undersökningen söktes svar på fyra forskningsfrågor: varför eleverna går med i klubben, vad de har för åsikter om det kontrakt som används i klubben, vad eleverna har för åsikter om verksamheten och om de har förslag på aktiviteter till klubben. Syftet med studien uppnåddes då eleverna utvärderade klubbverksamheten och gav förslag på klubbaktiviteter. Resultatet från undersökningen kommer att presenteras för Power Club-ledarna och verksamhetsledarna i de olika klubbarna och förhoppningsvis bidra till en förbättrad verksamhet.

Litteraturförteckning:

Befring, E. (1994). *Forskningsmetodik och statistik*. Lund: studentlitteratur

D.A.R.E. (2015). *D.A.R.E. Teaching students good decision-making skills to help them lead safe and healthy lives*. Hämtad 19 januari 2015 från, <http://www.dare.org/>

Djurfeldt, G., Larsson, R. & Stjärnhagen, O. (2010). *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur

Ehkäisevä päihdetyö ry (2012). *Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*. Hämtad 22 april 2012, från <http://www.ehyt.fi/>

Eliasson, A. (2010). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur

Ellonen, N. (2008). [Elektronisk version]. *Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja rikekäyttämiseen*. Hämtad 10 april 2012, från <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/67814/978-951-44-7206-0.pdf?sequence=1>

Finlands författningssamling (1998) Lag om grundläggande utbildning
628/21.8/1998, 47 § Annan verksamhet som stöder den grundläggande utbildningen

Forster, M. (2003). [Elektronisk version]. *Prevention av missbruk och kriminalitet.*

Vad kan skolan göra? Hämtad 9 februari, 2015, från

[http://www.google.fi/url?](http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.pedagogstockholm.se%2FWeb%2FCore%2FPages%2FSpecial%2FDocumentServiceDocument.aspx%3Ffileid%3Dc48573ba235a4ef9b534fcb4fe9c6bb3&ei=iLPYVLP6GqfOygOd7oHwCQ&usg=AFQjCNGORilHN7szlK1RG1LqrRIrWUFzRQ&sig2=Pt-avipMA2PUJYb73DSjaA&bvm=bv.85464276,d.bGQ)

[sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.pedagogstockholm.se%2FWeb%2FCore%2FPages%2FSpecial%2FDocumentServiceDocument.aspx%3Ffileid%3Dc48573ba235a4ef9b534fcb4fe9c6bb3&ei=iLPYVLP6GqfOygOd7oHwCQ&usg=AFQjCNGORilHN7szlK1RG1LqrRIrWUFzRQ&sig2=Pt-avipMA2PUJYb73DSjaA&bvm=bv.85464276,d.bGQ](http://www.pedagogstockholm.se%2FWeb%2FCore%2FPages%2FSpecial%2FDocumentServiceDocument.aspx%3Ffileid%3Dc48573ba235a4ef9b534fcb4fe9c6bb3&ei=iLPYVLP6GqfOygOd7oHwCQ&usg=AFQjCNGORilHN7szlK1RG1LqrRIrWUFzRQ&sig2=Pt-avipMA2PUJYb73DSjaA&bvm=bv.85464276,d.bGQ)

Fristad Föräldraförening (2012). *Fristad Föräldraförening. Grundad 1998.* Hämtad

12 april 2012, från http://foraldraforeningen.com/fristad/?page_id=12

Holme, I. & Solvang, B. (1991). *Forskningsmetodik – Om kvalitativa*

och kvantitativa metoder. Lund: Studentlitteratur

Holme, I. & Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik – Om kvalitativa*

och kvantitativa metoder. Lund: Studentlitteratur

Huck, S. W. (2012). *Reading Statistics and Research.* Harrisonburg: Pearson

Häikiö, L. (2008). *Kerhotoiminnan merkitys lapsen ja nuoren hyvinvointiin.*

Ingår i M. Kenttälä & M. Kesler (Red.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua. (s. 19-31) [Elektronisk version]. Hämtad 10 april 2012, från

http://www.kerhokeskus.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/kerhotoiminta./kerhotoiminta_-_osa_keit/kerhotoiminta_osa_kehittyvaa_ja_hyvinvoivaa_koulua.pdf

Järvinen, M.R. (2008a). *Koulun kerhot oppimisympäristönä*. Ingår i M. Kenttälä & M. Kesler (Red.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua. (s. 11-17) [Elektronisk version]. Hämtad 4 april 2015, från http://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/opinkirjo/files/kerhotoiminta/kerhotoiminta_-_osa_keit/kerhotoiminta_osa_kehittyvaa_ja_hyvinvoivaa_koulua.pdf

Järvinen, M.R. (2008b). *Kerhot ja opettajuus - muutoslaboratorioita ja hermolepoa*. Ingår i M. Kenttälä & M. Kesler (Red.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua. (s. 67-75) [Elektronisk version]. Hämtad 10 april 2012, från http://www.kerhokeskus.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/kerhotoiminta/kerhotoiminta_-_osa_keit/kerhotoiminta_osa_kehittyvaa_ja_hyvinvoivaa_koulua.pdf

Kackur, Å. & Wikström, M. (2003). *Mot en drogfri framtid? En kvalitativ utvärderingsstudie av programmet Våga säga nej till droger och våld samt dess inverkan på skolungdomars förhållningssätt gentemot droger*. Opublicerad avhandling för pedagogie magistersexamen. Pedagogiska fakulteten, Åbo Akademi, Vasa.

Kasurinen, H. (2008). *Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö peruskoulussa*. Ingår i M. Kenttälä & M. Kesler (Red.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua. (s. 33-43) [Elektronisk version]. Hämtad 10 april från, http://www.kerhokeskus.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/kerhotoiminta/kerhotoiminta_-_osa_keit/kerhotoiminta_osa_kehittyvaa_ja_hyvinvoivaa_koulua.pdf

Kenttälä, M. (2008). *Skolans klubbhandbok*. Helsingfors: Klubbcentralen – stöd för skolan rf

Kenttälä, M. & Kesler, M. (2008). *Esipuhe*. Ingår i M, Kenttälä & M. Kesler (Red.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua. (s. 9-10) [Elektronisk version]. Hämtad 13 april från, http://www.kerhokeskus.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/kerhotoiminta./kerhotoiminta_-_osa_keit/kerhotoiminta_osa_kehittyvaa_ja_hyvinvoivaa_koulua.pdf

Kouvonen, P. (2001). *Bruk, missbruk, marknad och reaktioner*. Narkotikaprevention – omorganisering och prioritering. I: Kouvonen, P., Rosenqvist, P. och Skretting, A. (Red.) NAD-publikation nr 41. Helsingfors: Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning (NAD)

Mukava-hanke (2007). *MUKAVA*. Hämtad 19 januari 2015, från http://www.mukavahanke.com/projektit/eheytt_koulup.html

Myndigheten för skolutveckling (2003). *Insatser i skolan som stärker hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkoholskador och narkotikamissbruk*. [Elektronisk version] Hämtad 23 april 2012, från <http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCQQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.stockholm.se%2FGlobal%2FFrist%25C3%25A5ende%2520webbplatser%2FSocialtj%25C3%25A4nstf%25C3%25B6rvaltningen%2FPrecens%2520forebygg%2FInsatseriskolanreguppdragnarkotika.pdf&ei=3S-VT7nGNejQ4QTwkrzQDw&usq=AFQjCNH8Sp9VjCBL8gak922wI3tILxJXzA>

Nationalencyklopedin (2012). *Nationalencyklopedin*. Hämtad 1 november 2012, från <http://www.ne.se/rigiditet/293582>

Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf (2015). *VÅGA säga nej till droger och våld*. Hämtad 19 januari 2015, från <http://www.nykter.fi/vaga/>

Olsson, H. & Sörensen, S. (2007). *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber

Persson, A. & Svensson, K. (2005). *Drogförebyggande arbete i skolan. Möjligheter och dilemman*. Lund: Studentlitteratur

Power Club (2011a). *Power Club – take care*. Hämtad 8 februari 2012, från <http://www.powerclub.fi/>

Power Club (2011b). *Power Club Finland*. Hämtad 8 februari 2012, från <http://powerclub.nu/start>

Power Club r.f. (2011). *POWER CLUB r.f.* Hämtad 8 februari 2012, från <http://www.aland.net/powerclub/index.htm>

Pulkkinen, L. & Launonen, L. (2005). *Eheytetty koulupäivä: lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen*. Helsingfors: Sitra

Strengell, L. (2012). (Red.) *Power Club*. Vasa: Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik

rf

Suomen Punainen Risti (2005). *EN KÄYTÄ. Päihneiden käytön ehkäisy toimintapaketti*. [Elektronisk version] Hämtad 19 april 2012, från http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&ved=0CKQBEBYwCA&url=http%3A%2F%2Fwww.redcross.fi%2Ftulemukaan%2Fterveydenedistajaksi%2Fpaihdeyto%2Ffi_FI%2Fpaihdeyonaineisto%2F_files%2F77333503085446394%2Fdefault%2Fhuumetyoaineisto.pdf&ei=eASQT9LEOsSC4gTnkiTBA&usg=AFQjCNEDVeUeHPtuJatzHsfQQ8ZHcXnJg

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2012). *Neuvoa-antavat. Päihdetyötä tekeville*. Hämtad 22 april 2012, från http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat.fi/etusivu;jsessionid=0459D6CF33E6593D967DB3F7C1758D7

3

Trost, J. (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur

VÅGA i Finland (2012). *Våga säga nej till droger och våld*. Hämtad 18 april 2012, från <http://www.nykter.fi/vaga/>

Förteckning över bilagor

Bilaga 1: Enkät

Bilaga 2: Anhållan om forskningstillstånd

Bilaga 3: Brev till rektorerna

Bilaga 4: Brev till lärarna

Bilaga 5: Brev till föräldrarna

Bilaga 6: Elevernas orsaker till att gå med i Power Club

Bilaga 7: Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben

Bilaga 8: Hur viktiga eleverna anser att de olika Power Club-kontraktslöftena är

Bilaga 9: Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet

Bilaga 10: Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är

Bilaga 1 Enkäten

Vad tycker du om Power Club?

Flicka: _____ Pojke: _____

Skola: _____

Årskurs: _____

1. Hur viktiga var följande orsaker för dig när du gick med i Power Club? Ringa in den siffra som passar bäst.

	Inte alls viktigt			Mycket viktigt		
Kontraktet	1	2	3	4	5	6
För att få nya kompisar	1	2	3	4	5	6
Alla andra i klassen är med	1	2	3	4	5	6
Roliga aktiviteter	1	2	3	4	5	6

Annat: _____

2. Hur stor betydelse hade följande personer för dig för att du skulle gå med i Power Club? Ringa in den siffra som passar bäst.

	Ingen betydelse alls			Stor betydelse		
Läraren	1	2	3	4	5	6
Power Club ledaren	1	2	3	4	5	6
Klasskompisar	1	2	3	4	5	6
Andra kompisar	1	2	3	4	5	6
Mina föräldrar	1	2	3	4	5	6

Annan: _____

3. Hur roliga tycker du att följande Power Club aktiviteter har varit? Ringa in den siffra som passar bäst på de aktiviteter du deltagit i.

	Inte alls roligt			Mycket roligt		
Bowling	1	2	3	4	5	6

Talangjakt	1	2	3	4	5	6
Filmföreställning	1	2	3	4	5	6
Småstjärnorna	1	2	3	4	5	6
Impro (teaterskoj)	1	2	3	4	5	6
Höstmaskerad	1	2	3	4	5	6

4. Hur viktiga är följande löften i Power Club kontraktet för dig? Ringa in den siffra som passar bäst.

	Inte alls viktigt			Mycket viktigt		
Vara en god kamrat	1	2	3	4	5	6
Vara rädd om andras saker	1	2	3	4	5	6
Visa respekt och förståelse för andra	1	2	3	4	5	6
Inte mobba eller slåss	1	2	3	4	5	6
Inte vara borta från skolan utan lov	1	2	3	4	5	6
Inte snatta eller begå andra brott	1	2	3	4	5	6
Inte använda tobak, alkohol eller droger	1	2	3	4	5	6
Inte använda energidrycker på aktiviteterna	1	2	3	4	5	6

5. Var tycker du att det är viktigt att diskutera kontraktet? Ringa in den siffra som passar bäst.

	Inte alls viktigt			Mycket viktigt		
Hemma	1	2	3	4	5	6
På Power Club	1	2	3	4	5	6
I skolan	1	2	3	4	5	6
Aldrig	1	2	3	4	5	6

6. Finns det **andra aktiviteter** du önskar att skulle finnas i Power Club?

Tack!

Bilaga 2 Anhållan om forskningstillstånd

Hej!

Jag heter Marina Björklund och är femte årets klasslärarstuderande på PF i Vasa. Jag kommer nu på vårterminen skriva min pro gradu-avhandling om klubbverksamhet i skolan och jag kommer i samarbete med Power Club Vasa utvärdera Power Club verksamheten i de svenskspråkiga lågstadieskolorna i Vasa. Min undersökning omfattar en kort enkätundersökning som alla medlemmar besvarar. Frågorna berör motiv till varför man är med, erfarenheter av klubbverksamheten och förslag till utveckling. Tänkte bara kolla med dig om vi behöver fylla i nån skriftlig anhållan om lov för undersökningen eller om det räcker med detta mail?

häls.

Marina Björklund

Bilaga 3 Brev till rektorerna

Hej!

Jag heter Marina Björklund och är femte årets klasslärarstuderande på PF i Vasa. Jag kommer nu på vårterminen skriva min pro-gradu avhandling om klubbverksamhet i skolan, och jag kommer i samarbete med Power Club Vasa utvärdera Power Club verksamheten i de svenskspråkiga lågstadieskolorna, åk 4-6, i Vasa. Jag har ansökt om forskningstillstånd från Vasa stad och min anhållan har blivit godkänd av skoldirektör Birgitta Höglund.

Utvärderingen består av en enkät på två sidor med fasta svarsalternativ. Frågorna berör motiv till varför man är med, erfarenheter av klubbverksamheten och förslag till utveckling. Enkäten tar högst 10-15 min av besvara.

Tillsammans med min handledare har jag funderat hur jag kan göra undersökningen så smidig som möjligt. Mitt förslag är att jag kopierar upp enkäten, lämnar den i lärarrummet inkommande måndag 27.1 och hämtar upp de ifyllda enkäterna samma vecka på fredag 31.1. Då får klasslärarna själva be eleverna fylla i enkäterna när det bäst passar in i schemat. Endast Power Club medlemmar i åkl 4-6 fyller i enkäten. Hur låter detta förslag?

Bifogar en kort infotext så också föräldrarna känner till undersökningen. Jag har förstått att ni i skolan använder Wilma för att kommunicera med hemmen. Är det möjligt att ni från skolan skickar ut också mitt infobrev på Wilma? På detta sätt slipper vi allt extra papperskrångel (på begäran av föräldrar). Föräldrarna får ta kontakt med mig om de har frågor.

Jag är mycket tacksam om ni vill samarbeta med mig så jag får in mitt material så snabbt som möjligt!

häls.

Marina Björklund

Bilaga 4 Brev till lärarna

Till lärare i åk 4-6

Alla Power Club-medlemmar i åk 4-6 fyller i enkäten under denna vecka. Jag hämtar de ifyllda enkäterna på fredag (31.1). Enkäten består av sex frågor och tar inte länge att fylla i. Vänligen returnera enkäterna till lärarrummet, blåa pärmen.

Tusen tack!

H. Marina Björklund

studerande

Bilaga 5 Brev till föräldrarna

Detta meddelande är avsett för föräldrar till barn som är med i Power Club.

Hejsan!

Jag heter Marina Björklund och är femte årets klasslärarstuderande på PF i Vasa. Jag kommer nu på vårterminen skriva min pro-gradu avhandling om klubbverksamhet i skolan, och jag kommer i samarbete med Power Club Vasa utvärdera Power Club verksamheten i de svenskspråkiga lågstadieskolorna i Vasa. Min undersökning består av en kort enkätundersökning som alla medlemmar i åk 4–6 besvarar under skoltid. Frågorna berör motiv till varför man är med, erfarenheter av klubbverksamheten och förslag till utveckling. Jag har ansökt om forskningstillstånd från Vasa stad och min anhållan har blivit godkänd av skoldirektör Birgitta Höglund.

Om ni har frågor är det fritt fram att kontakta mig!

Mvh.
Marina Björklund
studerande

Bilaga 6

Tabell 2. *Elevernas orsaker till att gå med i Power Club*

	A1 - Kontraktet		A2 – För att få nya kompisar		A3 – Alla andra i klassen är med		A4 – Roliga aktiviteter	
	N SD	M	N SD	M	N SD	M	N SD	M
Totalt	328 1,59	3,69	328 1,42	3,64	328 1,63	4,03	328 1,00	5,33
Pojke	147 1,65	3,72	147 1,50	3,61	147 1,65	4,01	147 1,09	5,27
Flicka	181 1,54	3,66	181 1,35	3,66	181 1,62	4,04	181 92	5,37 ,
Åk 4	95 1,62	3,97	95 1,31	3,94	95 1,63	4,05	95 74	5,61 ,
Åk 5	131 1,48	3,82	131 1,44	3,62	131 1,60	4,09	131 90	5,34 ,
Åk 6	102 1,61	3,35	102 1,44	3,39	102 1,67	3,92	102 1,23	5,04
Skola 1	30 1,69	3,97	30 1,42	3,03	30 1,63	2,57	30 1,25	4,93
Skola 2	40 1,66	3,95	40 1,48	3,48	40 1,49	3,75	40 98	5,45 ,
Skola 3	76 1,76	3,43	76 1,44	3,84	76 1,36	4,38	76 88	5,53 ,
Skola 4	97 1,59	3,55	97 1,51	3,62	97 1,72	4,08	97 1,11	5,11

Skola 5	64 3,59 1,30	64 3,88 1,22	64 4,11 1,51	64 5,47 , 83
Skola 6	21 4,62 , 97	21 3,48 1,16	21 4,86 1,49	21 5,48 , 60

	B1 - Läraren		B2 – Power Club ledaren		B3 – Klasskompisar		B4 – Andra kompisar		B5 – Mina föräldrar	
	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M
	SD		SD		SD		SD		SD	
Totalt	310	2,18	310	3,37	310	4,68	310	3,94	310	2,84
	1,57		1,77		1,50		1,67		1,73	
Pojke	138	2,27	138	3,36	138	4,59	138	3,76	138	2,78
	1,70		1,86		1,59		1,79		1,86	
Flicka	172	2,12	172	3,39	172	4,76	172	4,08	172	2,88
	1,44		1,69		1,42		1,56		1,62	
Åk 4	85	2,34	85	3,59	85	4,46	85	3,75	85	3,19
	1,67		1,76		1,67		1,66		1,78	
Åk 5	124	2,40	124	3,59	124	4,94	124	4,06	124	2,81
	1,56		1,72		1,28		1,64		1,69	
Åk 6	101	1,78	101	2,93	101	4,55	101	3,95	101	2,56
	1,40		1,76		1,56		1,70		1,70	
Skola 1	30	1,80	30	2,53	30	3,37	30	2,93	30	2,10
	1,42		1,61		1,77		1,81		1,64	
Skola 2	39	2,00	39	2,95	39	4,64	39	4,21	39	3,31
	1,37		1,76		1,49		1,45		1,52	
Skola 3	67	2,06	67	3,22	67	4,82	67	4,15	67	2,67
	1,60		1,89		1,51		1,58		1,70	
Skola 4	92	2,01	92	3,27	92	4,57	92	3,80	92	2,74
	1,42		1,72		1,52		1,85		1,68	
Skola 5	61	2,48	61	4,03	61	5,03	61	4,11	61	3,03
	1,64		1,53		98		1,48		1,72	
Skola 6	21	3,38	21	4,38	21	5,67	21	4,29	21	3,38
	1,77		1,53		96		1,30		2,20	

Bilaga 7

Tabell 3. *Personer som haft betydelse för elevernas medlemskap i klubben*

Bilaga 8

Tabell 4. *Hur viktiga eleverna anser att de olika Power Club-kontraktslöftena är*

	Totalt		
	N	M	SD
Vara en god kamrat	328	5,53	,85
Vara rädd om andras saker	328	5,42	1,06
Visa respekt och förståelse för andra människor	328	5,54	,86
Inte mobba eller slåss	328	5,76	,75
Inte vara borta från skolan utan lov	328	5,60	,91
Inte snatta eller begå andra brott	328	5,76	,76
Inte använda tobak, alkohol eller andra droger	328	5,83	,73
Inte använda energidrycker under aktiviteterna	328	5,30	1,24

Bilaga 9

Tabell 5. *Var eleverna tycker det är viktigt att diskutera Power Club-kontraktet*

	E1 - Hemma			E2 – På Power Club			E3- I skolan		
	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD
Totalt	279	3,84	1,74	279	3,50	2,80	279	3,25	1,77
Pojke	125	3,83	1,90	125	3,14	1,80	125	3,02	1,80
Flicka	181	3,84	1,61	181	3,79	3,38	181	3,44	1,72
Åk 4	74	4,34	1,65	74	3,74	1,71	74	2,38	1,69
Åk 5	115	3,77	1,73	115	3,30	1,67	115	3,16	1,77
Åk 6	90	3,51	1,74	90	3,56	4,29	90	3,13	1,70
Skola 1	26	3,12	1,75	26	3,15	1,78	26	2,35	1,62
Skola 2	34	3,35	1,61	34	4,35	6,67	34	3,15	1,83
Skola 3	60	3,88	1,79	60	3,15	1,67	60	3,63	1,78
Skola 4	85	3,60	1,87	85	2,99	1,67	85	2,87	1,70
Skola 5	56	4,55	1,43	56	3,89	1,50	56	3,57	1,70
Skola 6	18	4,50	1,15	18	4,78	,81	18	4,33	1,37

Bilaga 10

Tabell 6. Hur roliga eleverna tycker att de olika Power Club-aktiviteterna är

	C1 – Bowling			C2 – Talangjakt			C3 - Filmföreställning			C4 - Småstjärnorna			C5 – Impro			C6 - Höstmaskerad		
	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD
Totalt	164	4,90	1,30	164	3,85	1,49	164	5,38	1,06	164	3,23	1,58	164	3,15	1,65	164	4,43	1,49
Pojke	79	4,95	1,35	79	3,52	1,59	79	5,27	1,30	79	2,86	1,56	79	2,96	1,69	79	4,16	1,65
Flicka	85	4,85	1,26	85	4,16	1,33	85	5,48	,77	85	3,58	1,54	85	3,32	1,61	85	4,67	1,28
Åk 4	37	5,35	1,18	37	4,03	1,44	37	5,68	,53	37	3,68	1,44	37	3,59	1,72	37	4,78	1,36
Åk 5	88	4,80	1,21	88	3,75	1,45	88	5,34	1,02	88	3,25	1,54	88	3,18	1,64	88	4,63	1,27
Åk 6	39	4,69	1,52	39	3,92	1,65	39	5,18	1,43	39	2,77	1,72	39	2,64	1,51	39	3,64	1,78
Skola 1	17	5,06	1,44	17	3,06	1,64	17	5,47	1,01	17	3,12	1,41	17	2,76	1,78	17	4,41	1,46
Skola 2	11	4,45	1,70	11	3,36	1,86	11	5,91	,30	11	2,73	1,74	11	2,45	2,01	11	4,00	1,27
Skola 3	27	5,44	1,09	27	4,19	1,39	27	5,81	,40	27	3,37	1,57	27	3,41	3,71	27	4,96	1,48
Skola 4	49	4,63	1,33	49	3,57	1,56	49	5,35	1,25	49	3,14	1,68	49	2,59	1,53	49	4,16	1,64
Skola 5	42	4,67	1,26	42	4,02	1,35	42	5,12	1,11	42	3,05	1,50	42	3,60	1,48	42	4,74	1,15
Skola 6	18	5,44	,78	18	4,78	,65	18	5,00	1,14	18	4,11	1,45	18	4,00	1,41	18	3,89	1,68